

BOFIT Venäjä-tietoisku 2018

Ohjelma

Avaussanat

Marja Nykänen, pankinjohtaja

Venäjän talous elpynyt, kasvu jatkuu melko hitaana

Vesa Korhonen, vanhempi ekonomisti

Inflaatiotavoite Venäjän rahapolitiikan ohjaajana

Ilkka Korhonen, tutkimuspäällikkö

Venäjän energiavienti

Laura Solanko, vanhempi neuvonantaja

Kysymyksiä ja keskustelua

Kahvitauko

Kaukasus ja Keski-Aasia – mihin matkalla?

Risto Herrala, neuvonantaja

Venäjän ulkomaankauppa ja pakotteet

Heli Simola, vanhempi ekonomisti

Kysymyksiä ja keskustelua

Venäjän talous elpynyt, kasvu jatkuu melko hitaana

Ennuste 2018–2020 (julkaistu 27.3.2018): talouden elpyminen jatkuu suhteellisen hitaana

→ **BKT:** ajatus (ja malli/Rautava): öljyn hinnan muutosten vaikutus kasvutahtiin ja trendikasvu (kaikki muu) *pakotteet, vastasanktiot*

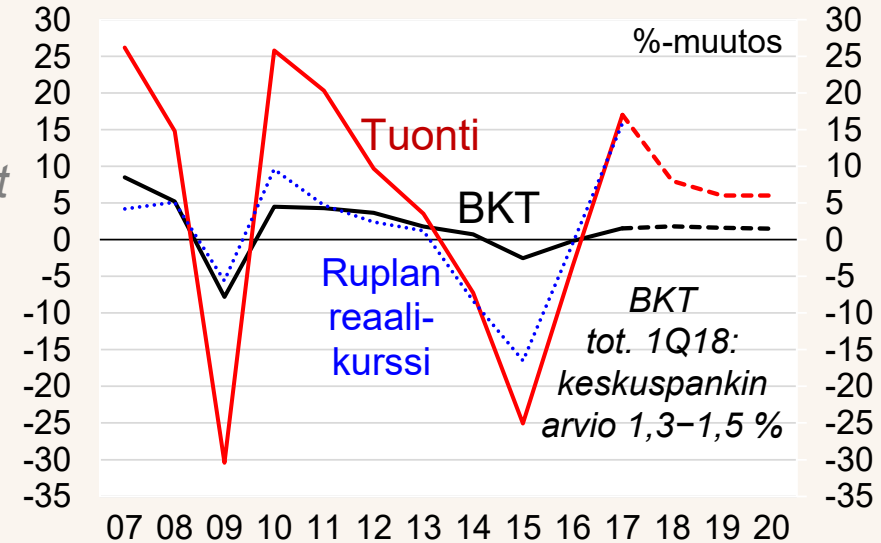
2018 ennuste vähän ylös (1,5 % → 1,8 %), sillä öljyn hinta nousi jyrkästi 2H17, oletus 2018 korkeampi kuin syksyn oletus (≈65\$ eli +18 % vuodesta 2017). BKT 2018 > 2014.

2019–20 kasvu hidastuu ≈trendiin ≈1,5 %, kun (b) öljyn hinta on melko ennallaan (≈60), (a) kasvua tukevia markkinauudistuksia ei paljoa näy.

→ **Tuonti:** **2018** ennuste ylös hieman (6 % → 8 %), **2019–20** elpyminen hidastuu → 6 % vuodessa. Tuonti 2020 lähellä vuoden 2012 tasoa.

→ **Kysyntä:** arviot, miten kehittyvät kulutus, investoinnit, vienti ← vaikuttavia tekijöitä

Ennusteen riskit: öljyn hinta, maailmantalous, geopolitiikka; tuotantopääomarajoite, Venäjän perusviennin määrän hyvän kasvun jatko, verouudistus (ALV vs. sos.verot)?

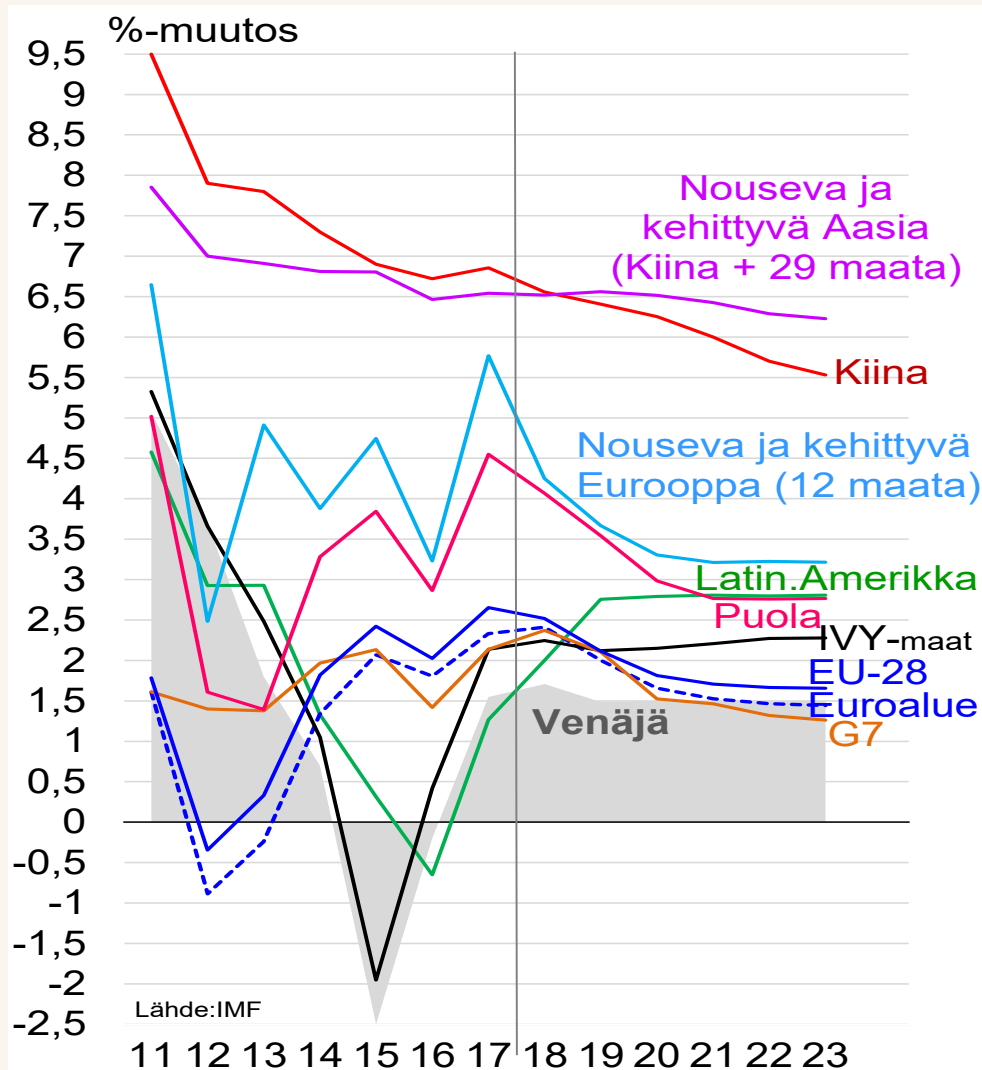

Lähteet: Rosstat ja Suomen Pankin ennuste 27.3.2018

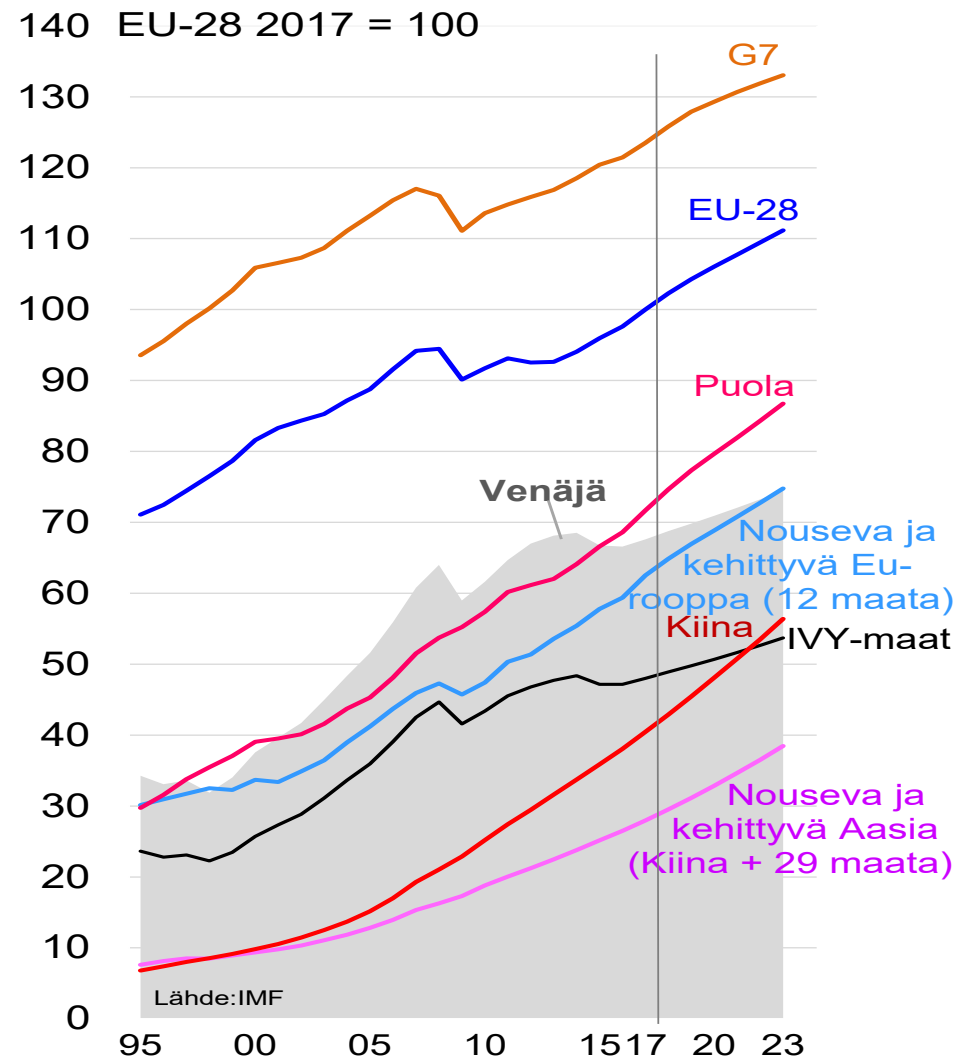

Ennusteet: Lähivuosina Venäjän BKT kasvaa 1,5–2 % vuodessa, muu maailma kasvaa nopeammin

BKT:n kasvu

Ostovoimakorjattu BKT per asukas

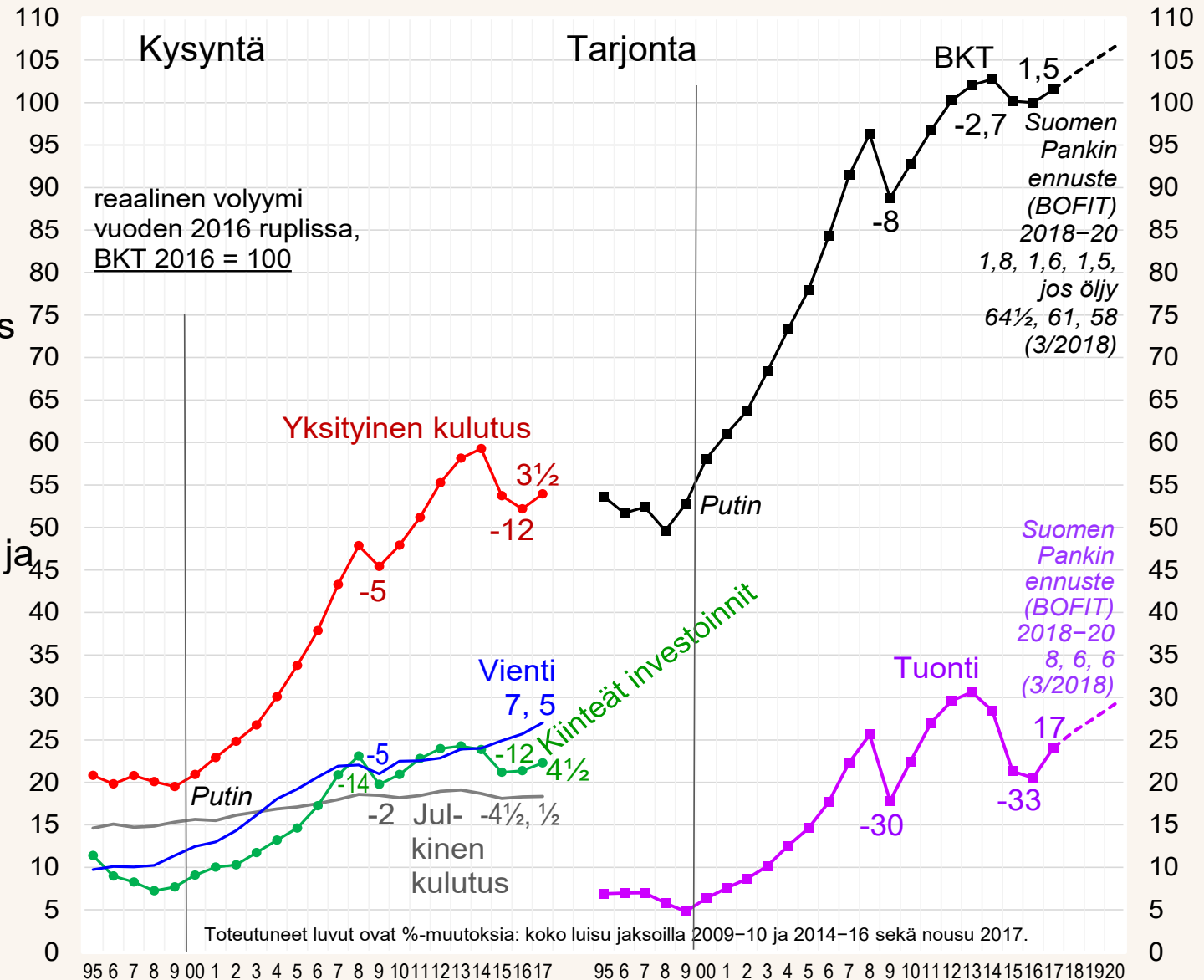

2015–17 ≠ 2009–11:
 BKT:n luisu ei kovin syvä, elpynyt hitaasti. Öljynhinnan paluu ylös 2015–17 ei yhtä rajua. Rupla vaimentanut enemmän BKT:n muutosta molempiin suuntiin, mm. tuonnin ja öljyn hinnan kautta (2017 Urals-öljy +27 % dollareissa, +12 % ruplissa).

Taantumassa eräät pääerät alas jyrkästi – ylös 2017, mutta silti 5–7 vuoden takaisilla tasoilla.

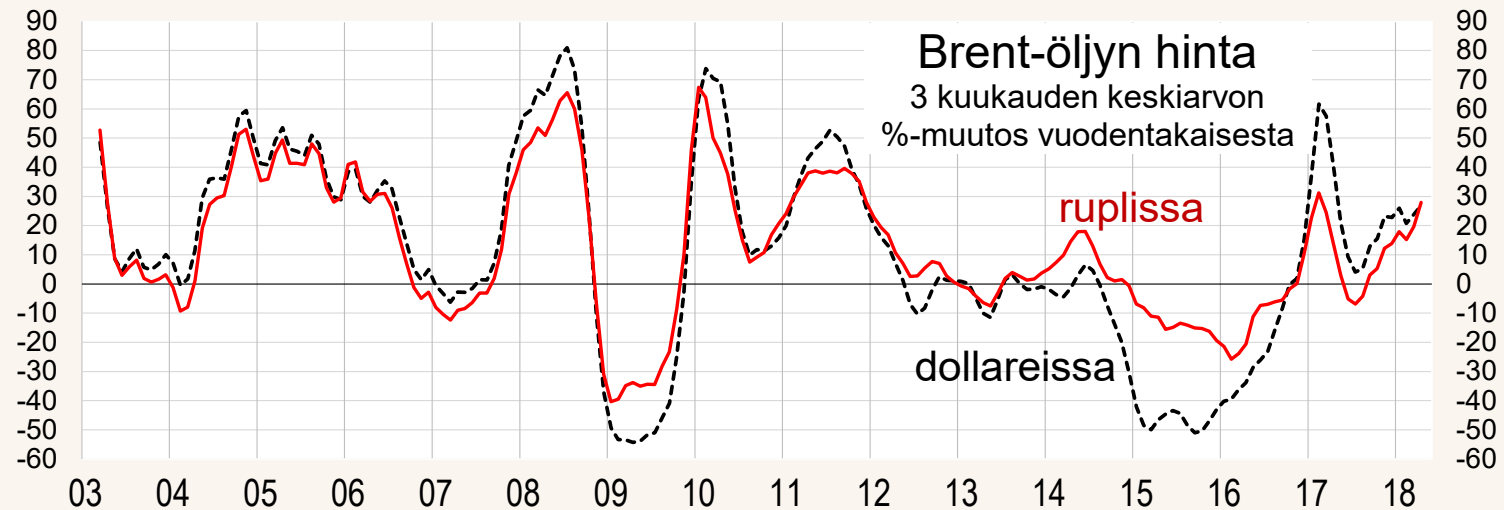
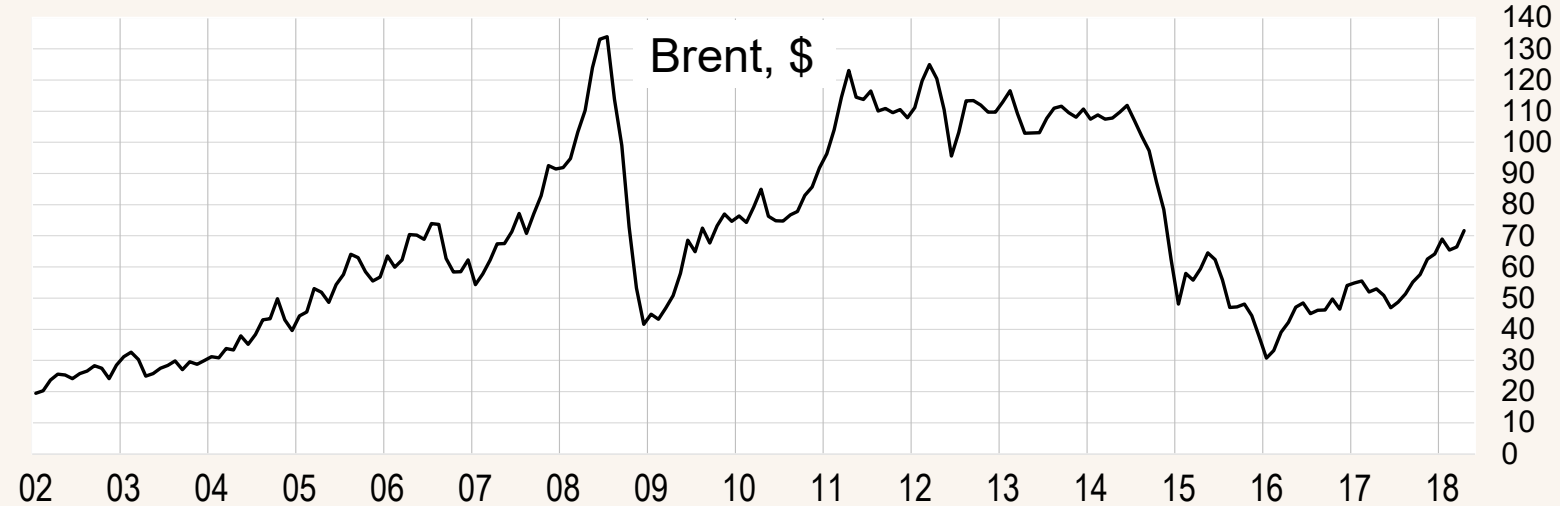
Reaalitalouden kokonaiskuva

Lähteet: Rosstat ja Suomen Pankin ennuste (BOFIT) 27.3.2018

Öljyn hinnan muutoksen vaikutusta joustava rupla on vaimentanut enemmän kuin koskaan aiemmin

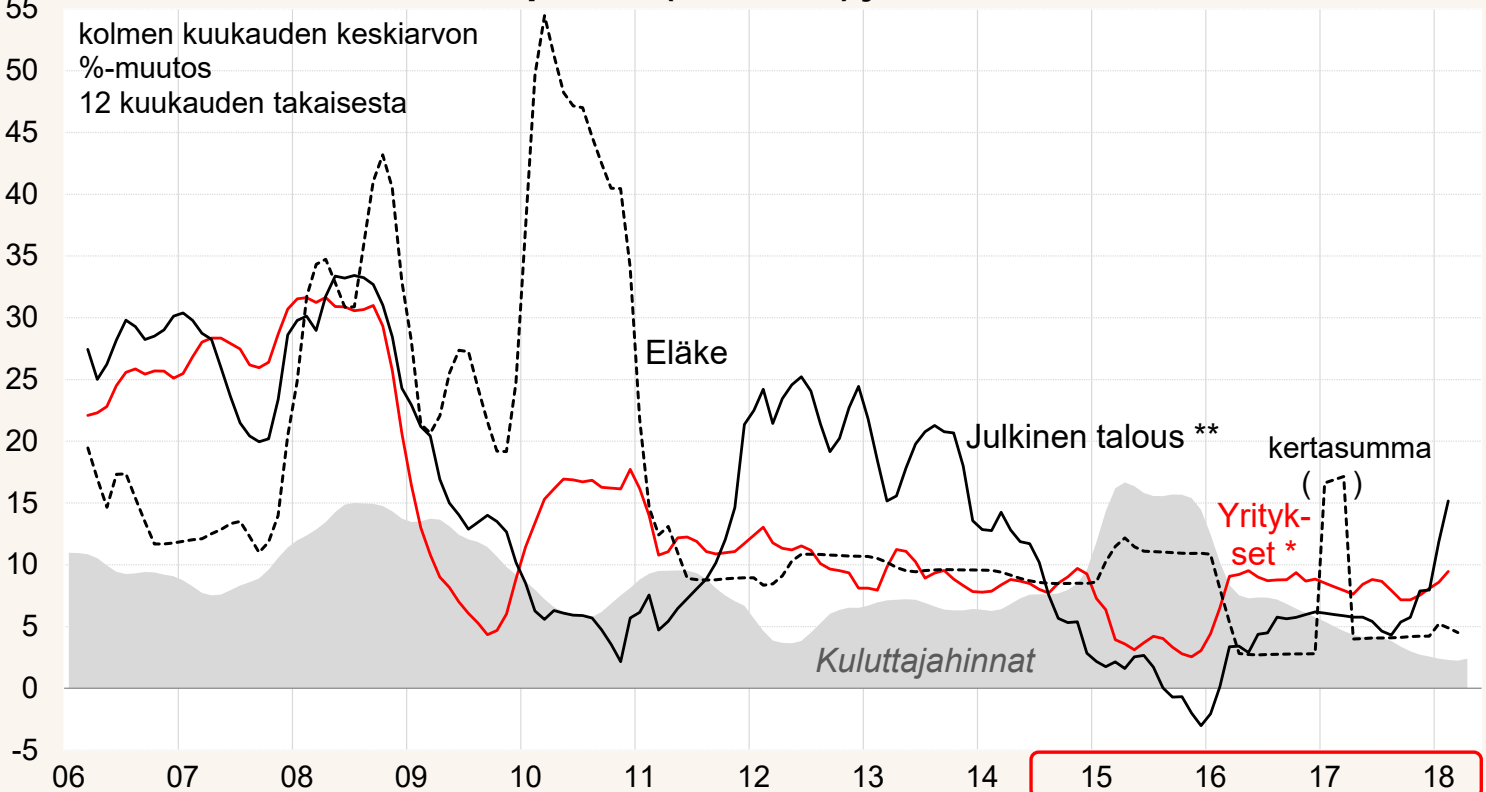
Lähteet: Maailmanpankki ja Venäjän keskuspankki

... tiukkuuden kautta vaaleihin: rahaa väestölle, säästävää

- 2017-18 Eläkkeet: korotukset vähän yli inflaation, työskenteleville noin nolla (2016 alkaen).
- 2018 Julkisen talouden palkat: Putinin 7.5.2012 ukaasin palkankorotukset 2012-18 tietyille ryhmille tavoitteisiin, muille paluu rajoitteista korotukseen hieman yli inflaation.
- 2018 Minimipalkan nopea nosto toimeentulominimiin. Pari uutta sosiaalietua.

Keskipalkka (tilastoitu) ja -eläke, hinnat

2018

... ja myös:

- pienehköjen verojen maksurästien anteeksiantoa väestölle sekä nykyisille ja entisille pienyrittäjille
- junalippujen hinnankorotusten lykkäys

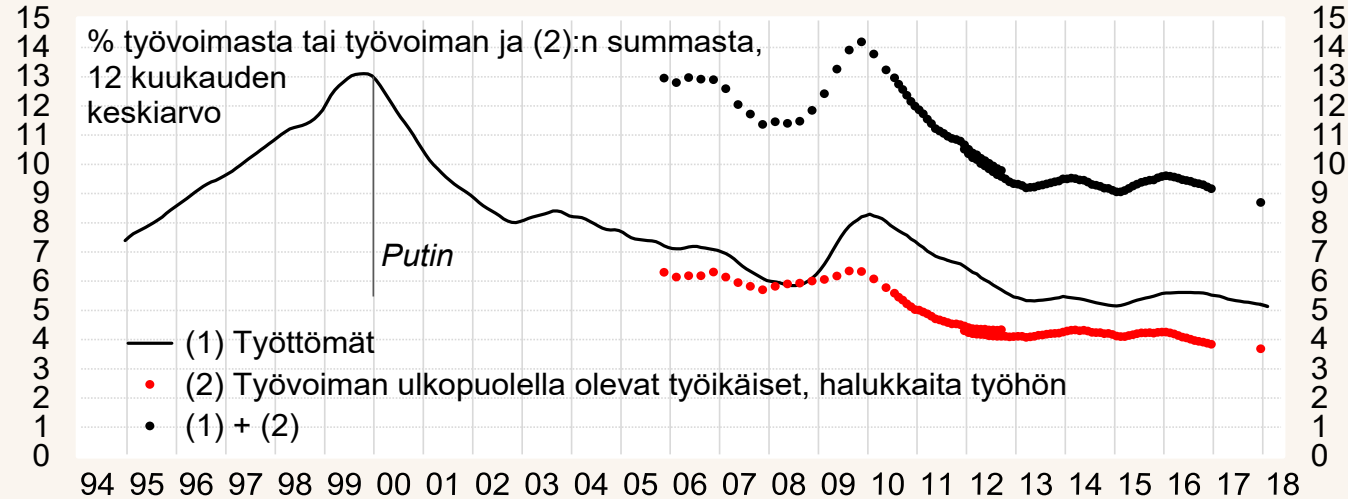
* Työntekijöiden määrällä painotettu palkkojen keskiarvo - alat: maatalous, kaivannaisteollisuus, jalostava teollisuus, sähkön, kaasupolttoaineen ja veden tuotanto ja jakelu, rakentaminen, kauppa, kuljetukset ja viestiliikenne, ja kiinteistötoiminta.

** Työntekijöiden määrällä painotettu palkkojen keskiarvo - alat: hallinto, koulutus ja terveydenhoito.

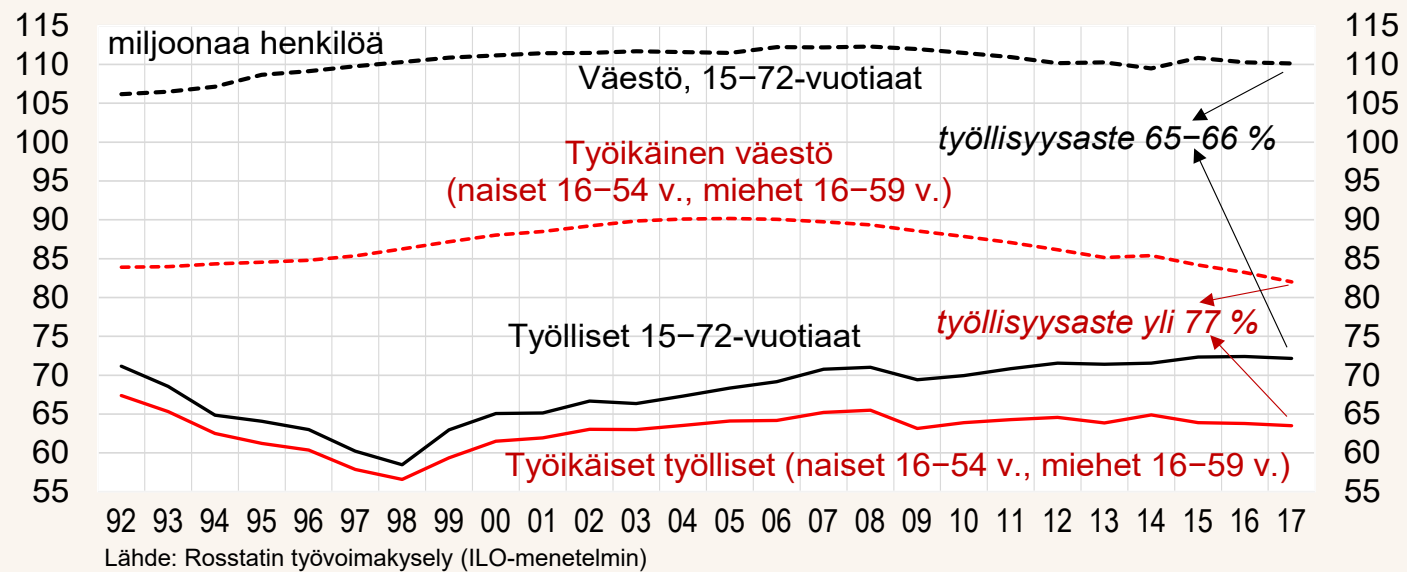
Lähteet: Rosstat ja BOFIT

Työttömyys on hieman vähentynyt, jo korkea työllisyys kasvun rajoitteeksi? (vai nousisiko tuottavuus?)

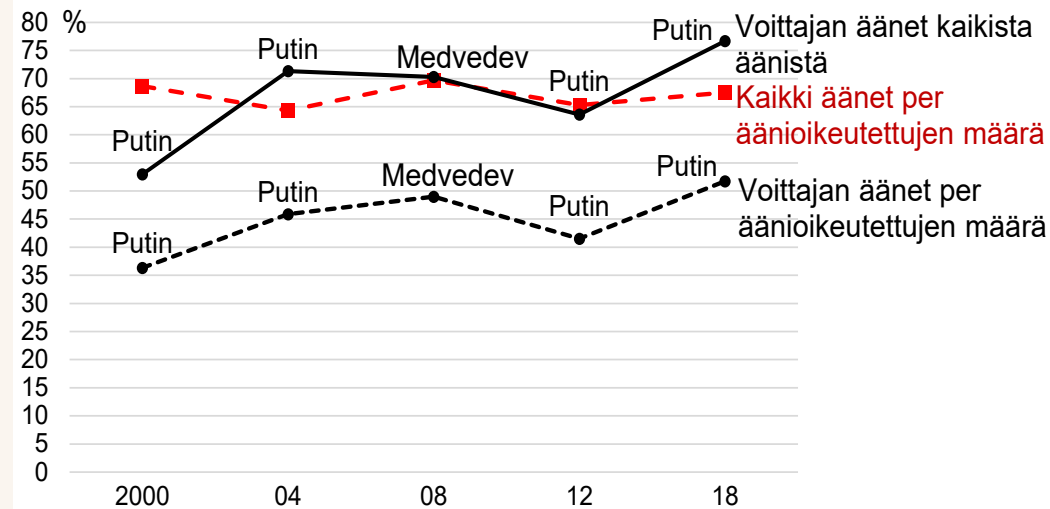
Työttömyysaste, 15–72-vuotiaat

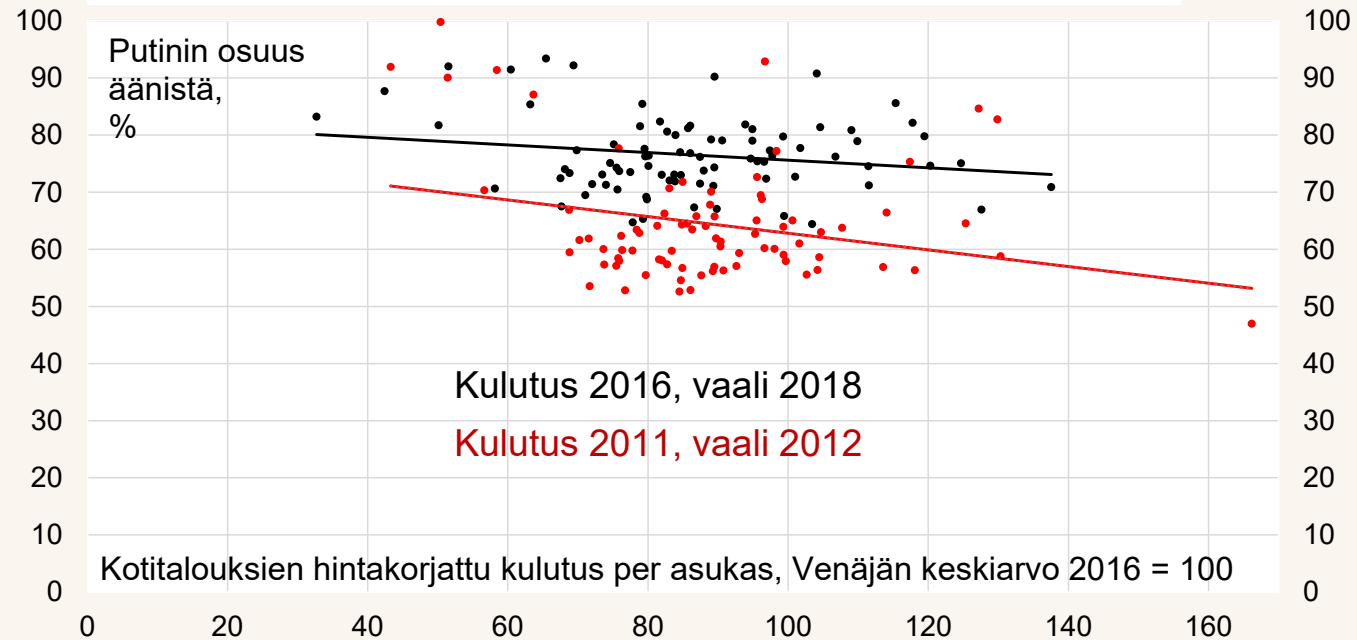
Työllisyys

Presidentinvaali

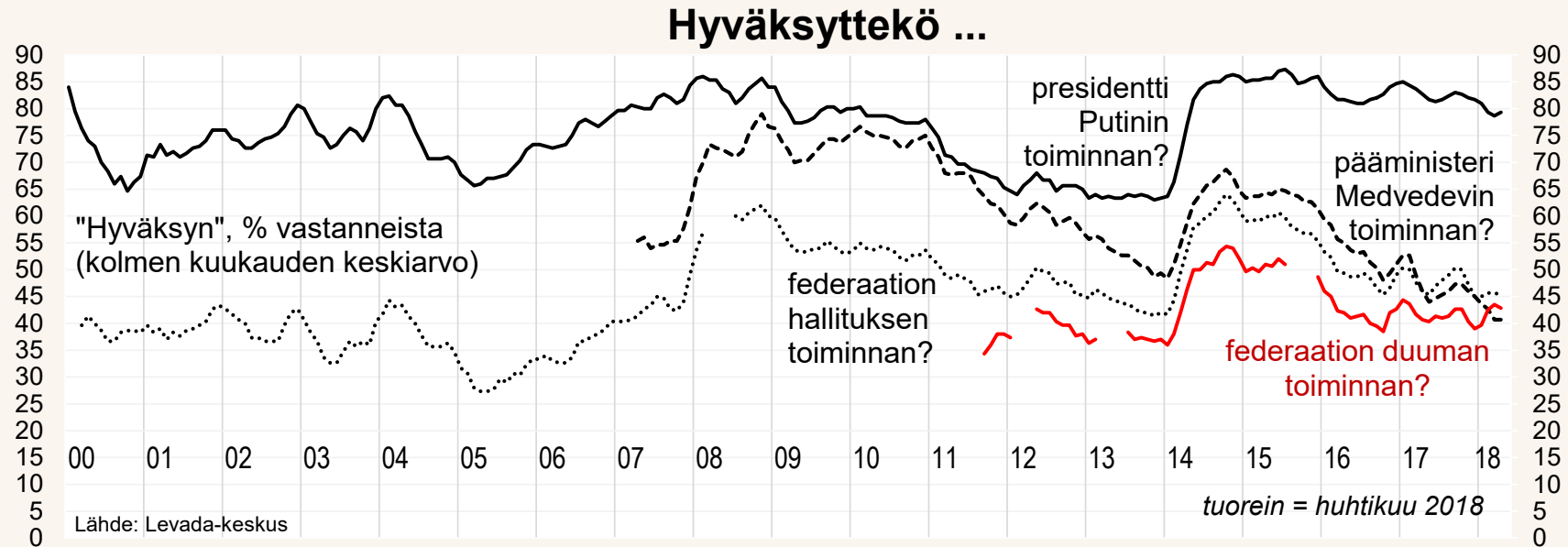
Alueilla, joilla kulutusta on vähemmän, Putin on saanut hieman enemmän äänistä.

Lähteet: Venäjän keskusvaalilautakunta, Rosstat, BOFIT

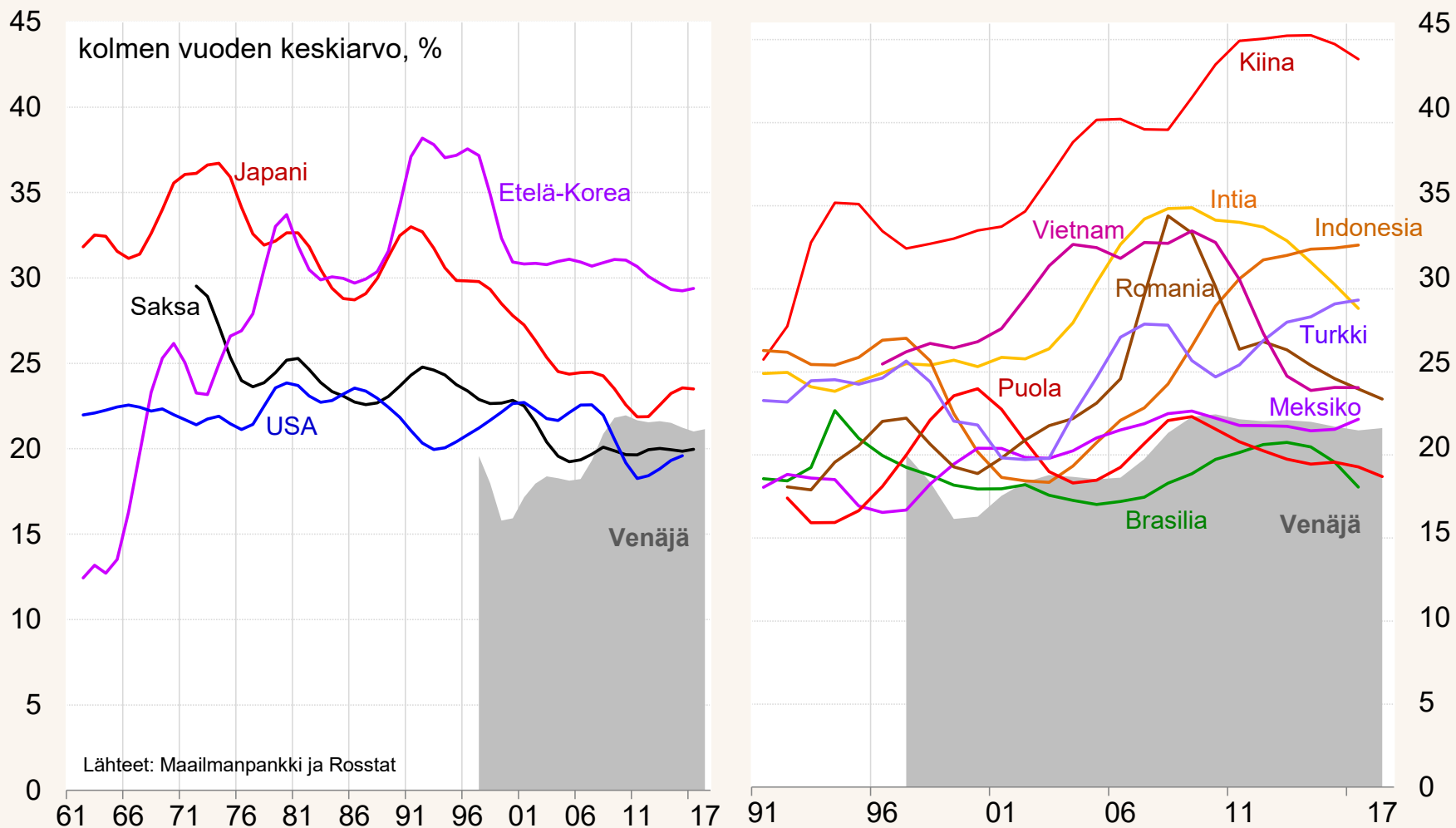

Ihmisten mielipiteitä johdosta (kyselyissä)

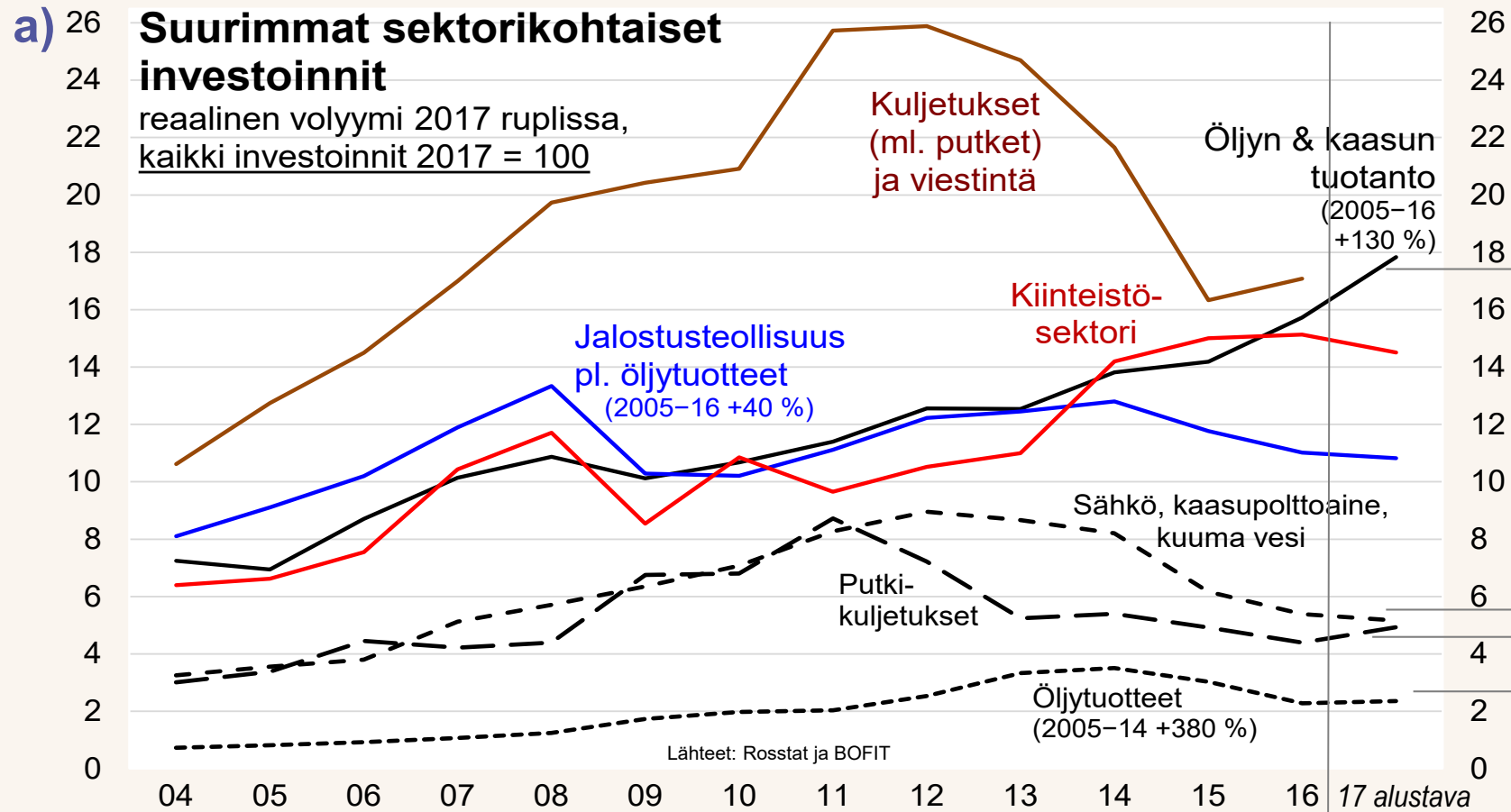
Ei tarpeeksi investointeja verrattuna tarpeisiin ja lausuttuihin kasvuhaluihin (mm. ”maailmantaloutta nopeammin”) ...

Kiinteiden investointien suhde BKT:hen

... investointien rakenne tukee heikosti monipuolistumista

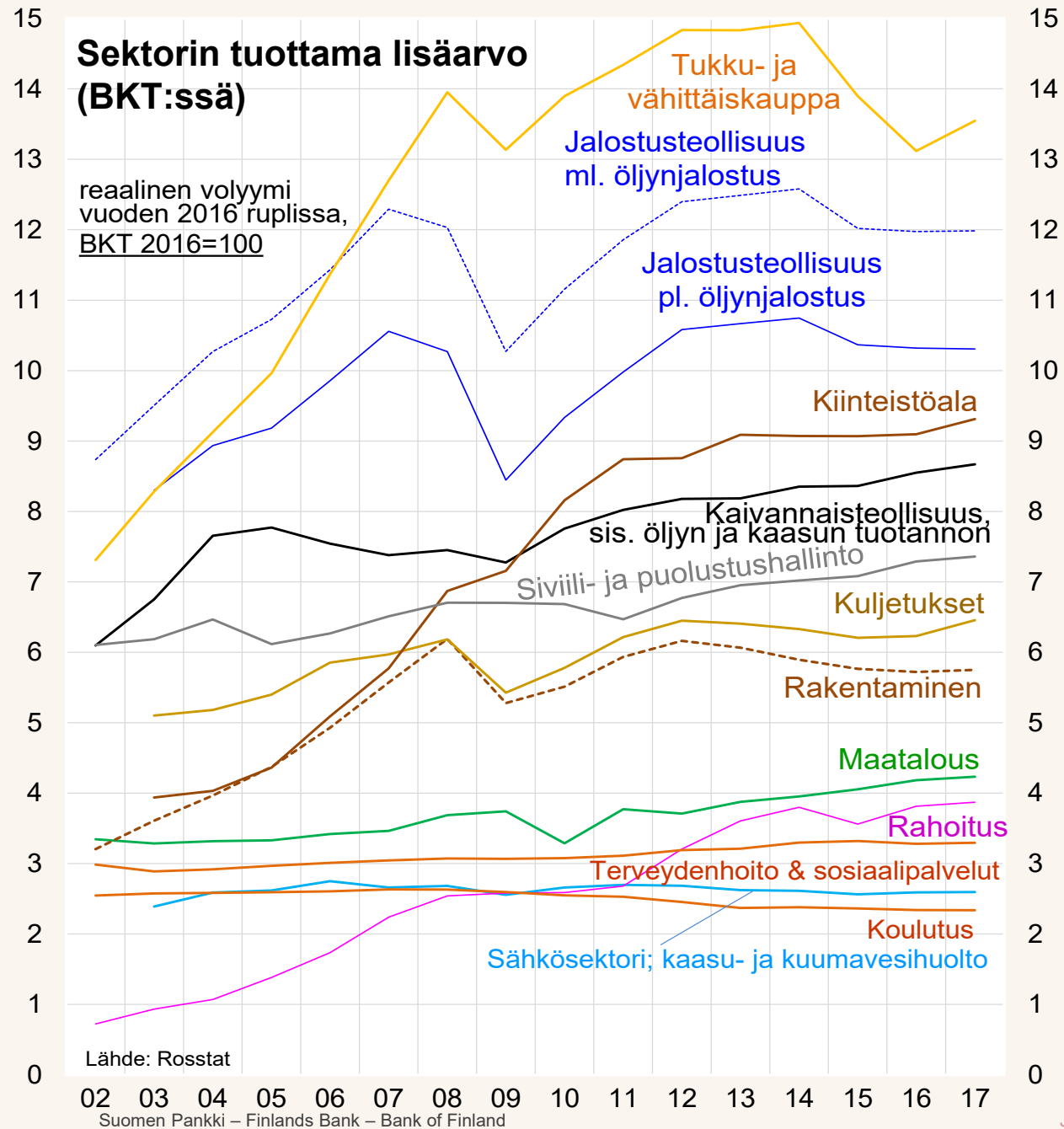
Energian osuus investoinneista jatkuvasti noin 30 %, mm. suuria valtionyrityksiä.
Kaikki jalostusteollisuuden alat (pl. öljytuotteet) yht. 11 % (2½ % BKT:stä).

b) BKT-tilastossa kiinteän pääoman muodostus: yritykset 60 % (ml. valtionyritykset), julkinen talous 20 % (tilastointimuutos viittaa: puolustuskalustoinvestoinnit merkittävät).

Tuotannon monipuolistuminen on melko tiukassa

Julkisen talouden menot ja vaje hallintaan

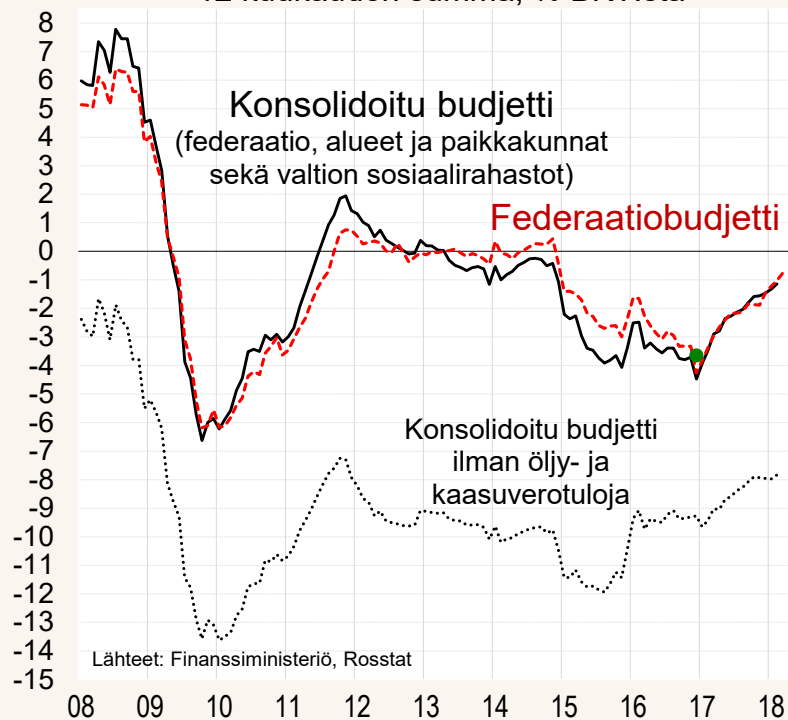
Federaatiobudjetin uusi sääntö:

Vaje: ennen velan korkomenoja 2018 -1 % BKT:stä, sen jälkeen nolla = koko vaje n. -1 %.

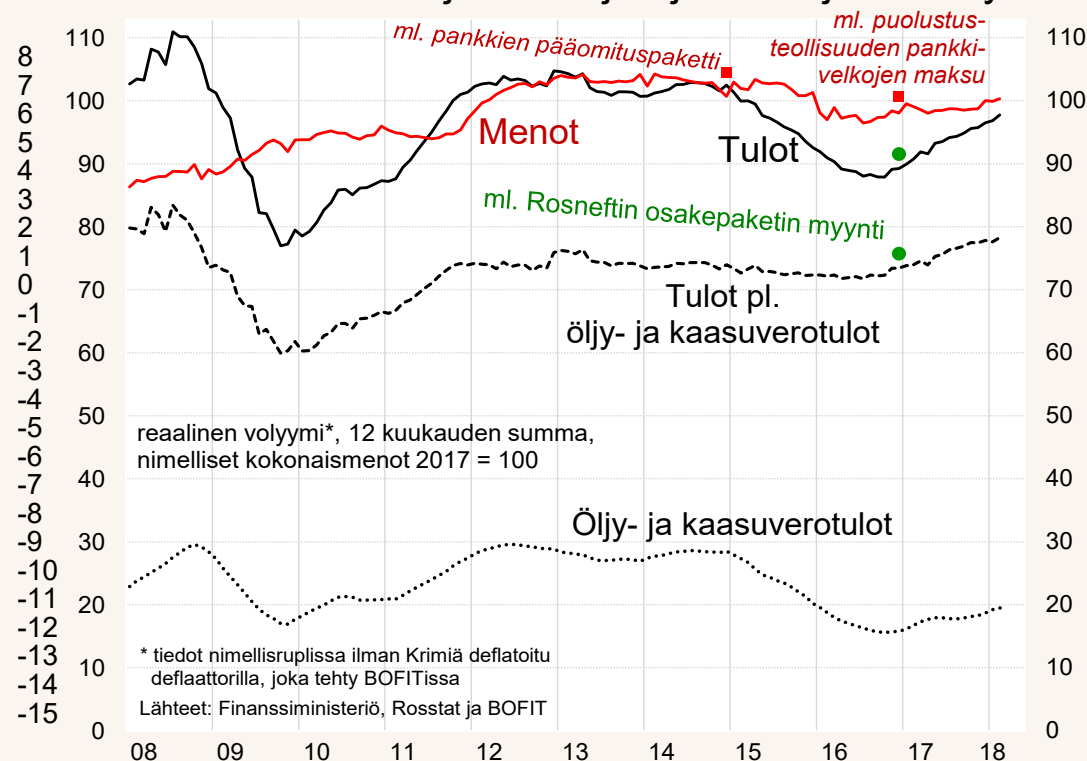
Tulot: öljy- ja kaasuverotuloissa Urals-öljyn laskentahinta 2018 <\$41, ja +2 % vuodessa; muita tuloja ei määritelty, *ne budjetista (mm. BKT-ennuste ja keruuoletus vaikuttavat).*

Menot

Julkisen talouden ylijäämä
12 kuukauden summa, % BKT:stä*

Konsolidoidun budjetin tulojen ja menojen kehitys

Ylijäämää öljyn nykyhinnalla. ≠ Rahastoitavaa kertyy Urals-hinnalla yli \$41. Yksi valtion vararahasto = "National Wealth Fund" (likvidit 2 % BKT:stä, federaation kaikki likvidit 9 %. Federaation velka 13 %.

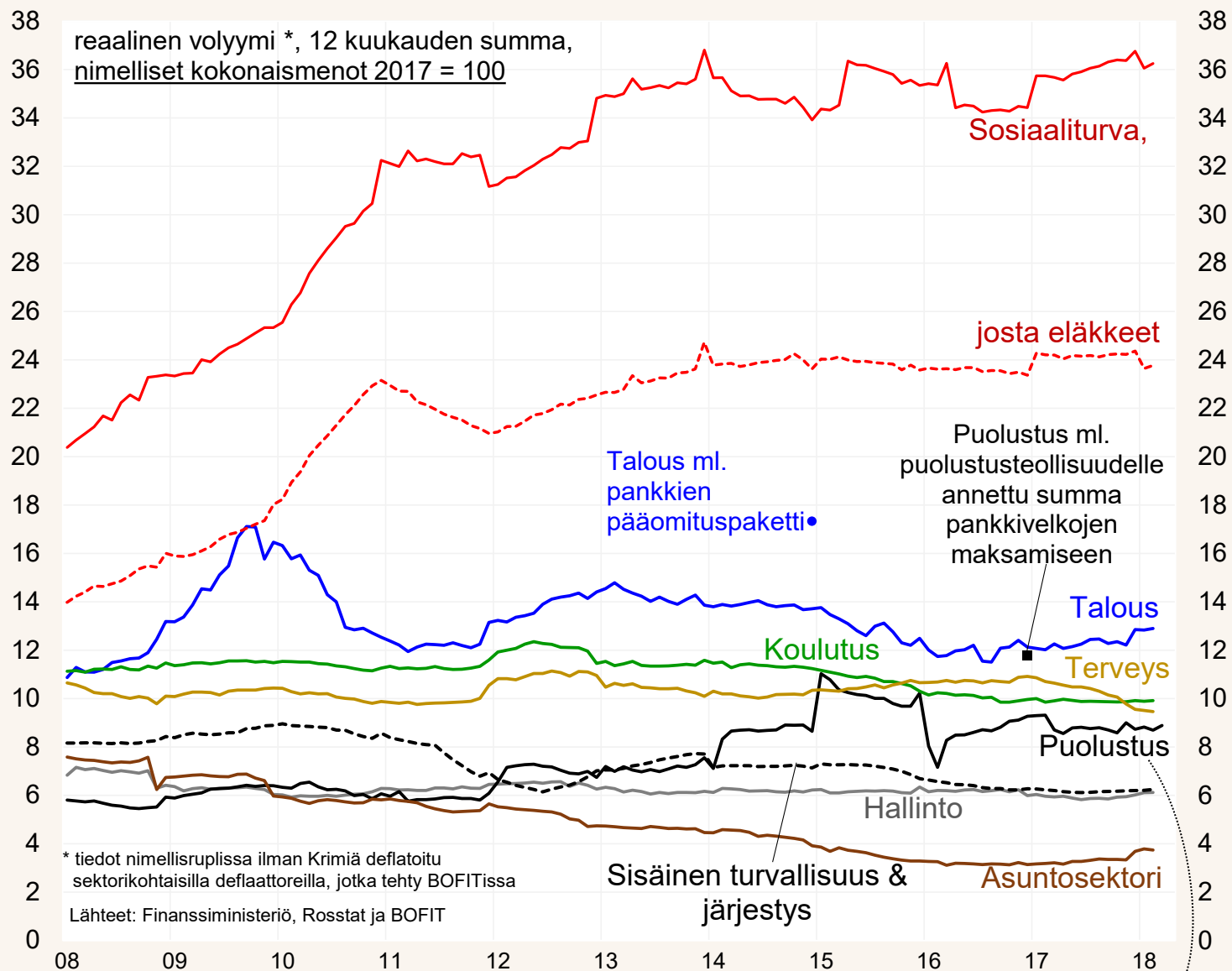
Konsolidoidun budjetin menojen reaalin kehitys (fедераatio, alueet ja paikkakunnat, sekä valtion sosiaalirahastot)

**Johdon meno-
valintoja:**

**Sosiaali-
turvamenoja
pyritään
hillitsemään.**

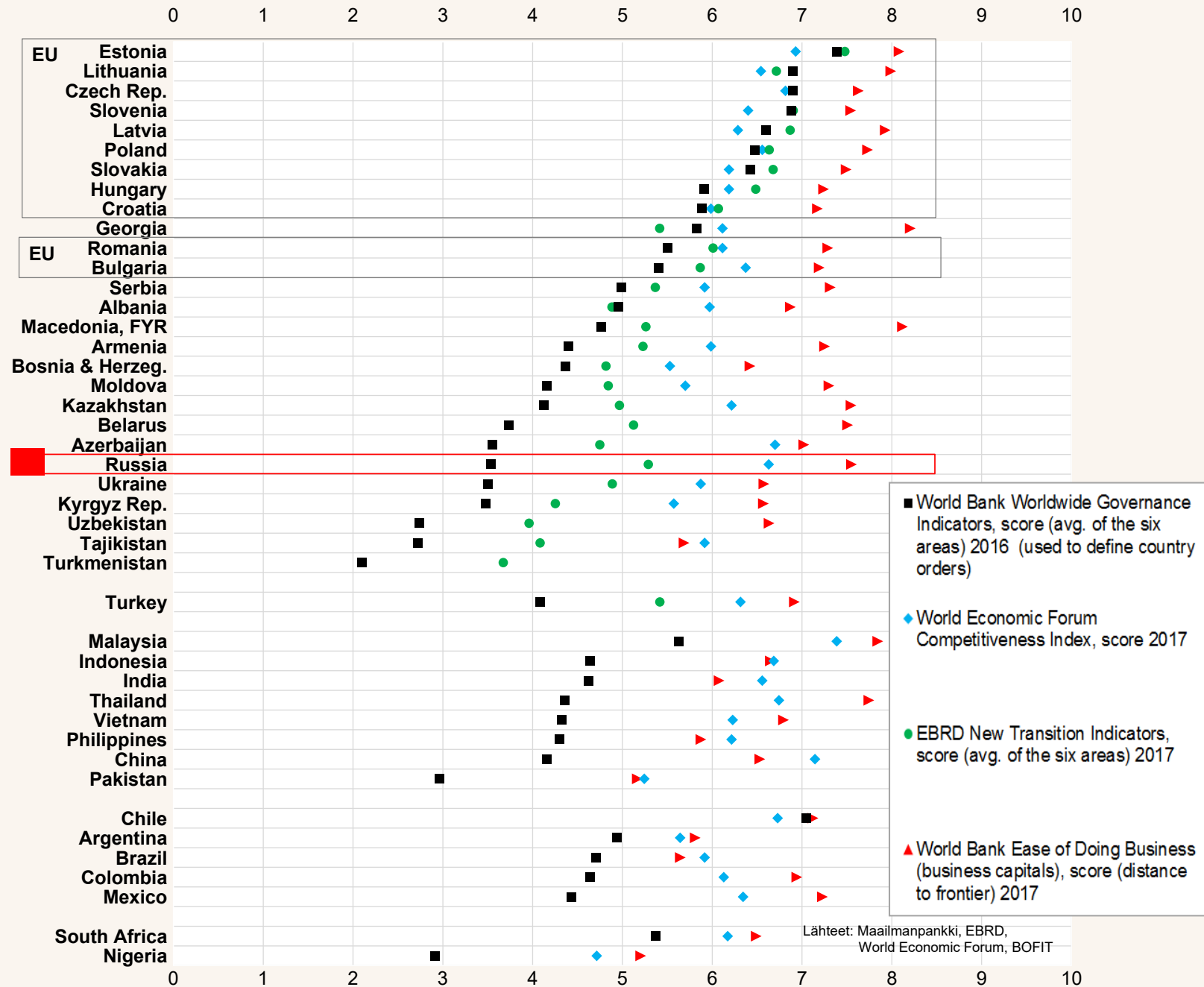
**Puolustus-
menot edelleen
suuret, ja yhä
enemmän
muissa
menoissa?**

**Useimmat
muut menot
supistuneet.**

Erilaisia arvioita Venäjän liiketoiminta-ympäristöstä ja muusta vastaavasta ympäristöstä

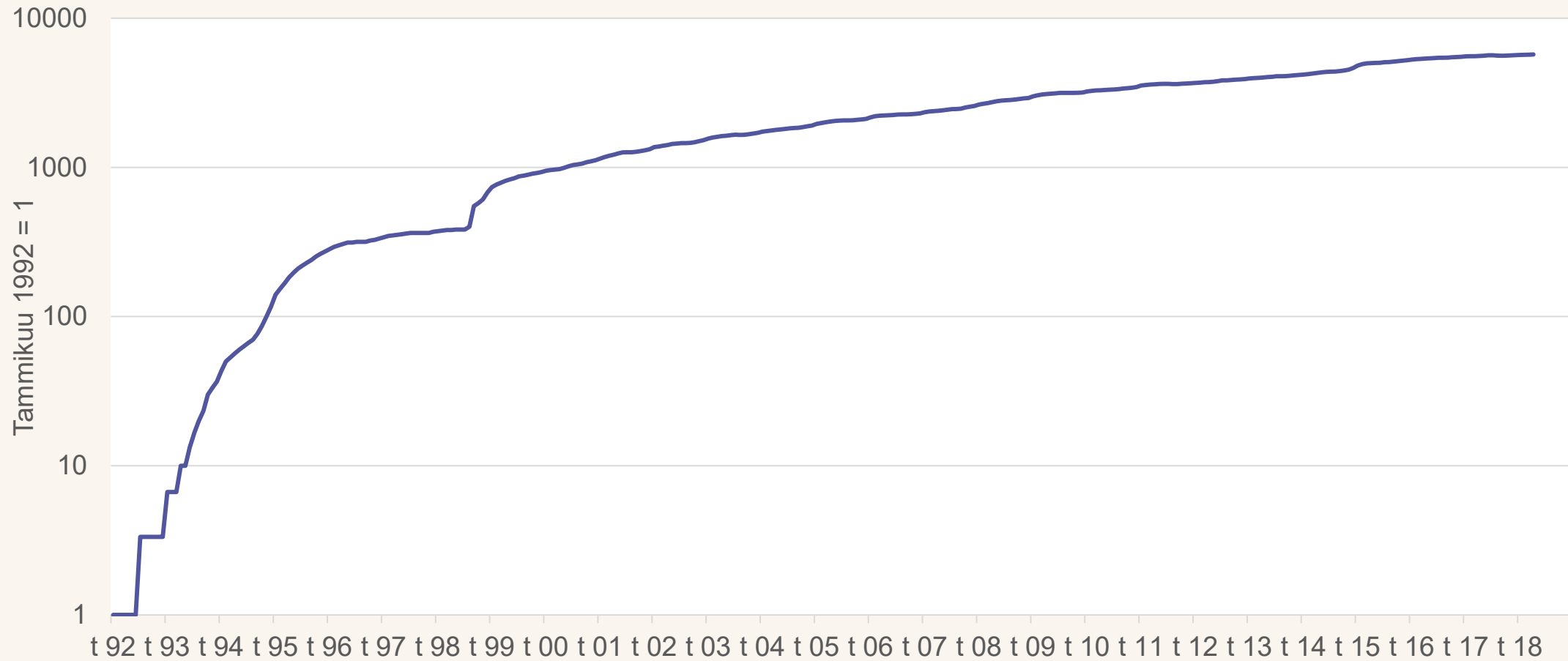

Inflaatiotavoite Venäjän rahapolitiikan ohjaajana

Venäjän hintataso

Miksi inflaatiotavoite? Mitä inflaatiotavoite vaatii?

- Monet maat ottivat inflaatiotavoitteen käyttöön 1990-luvulla, kun esimerkiksi rahanmäärän hallintaan perustuneet järjestelmät olivat osoittautuneet epäluotettaviksi vakaiden rahaolojen tavoittelussa
- Ideana on, että inflaatiotavoite antaa talouden toimijoiden odotuksille nimellisen ankkurin, jonka avulla on helpompi suunnitella tulevaisuutta ja mm. investointeja
- Jos inflaation ennustetaan nousevan tavoitetta korkeammaksi, keskuspankki kiristää rahapolitiikkaansa esimerkiksi korkoja nostamalla
- Jotta keskuspankki voi uskottavasti tavoitella inflaatiotavoitettaan, sen pitää olla riittävän itsenäinen, eikä sillä voi olla muita inflaatiotavoitteen kanssa ristiriidassa olevia tavoitteita
- Käytännössä keskuspankin pitää myös pystyä muodostamaan perusteltu ennuste tulevasta talouskehityksestä ja sillä pitää olla työkaluja vaikuttaa talouskehitykseen

Venäjän inflaatiotavoitetta käytännössä

Venäjän keskuspankin korkokokoukset

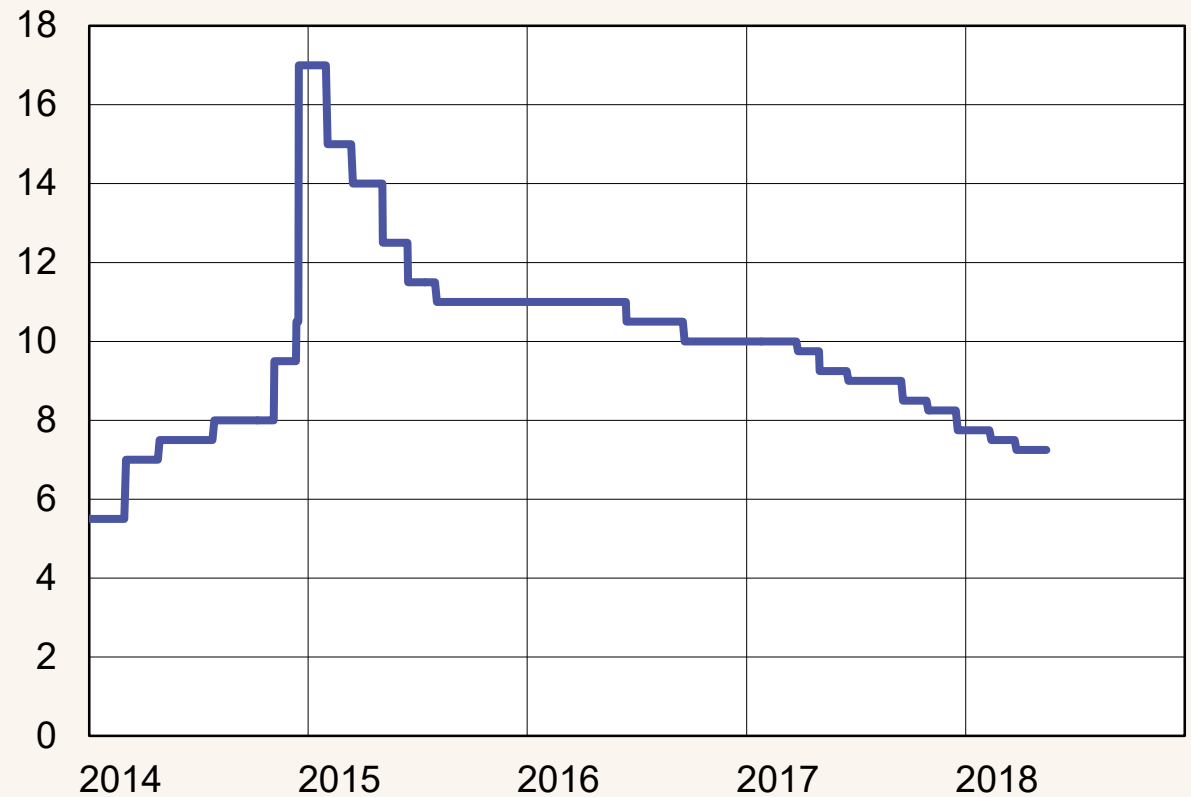
Календарь основных событий

2018 год

Дата	Событие
9 февраля	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени)
23 марта	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени) Пресс-конференция для представителей СМИ (Предполагаемое время начала пресс-конференции — 15:00 по московскому времени) Публикация Доклада о денежно-кредитной политике
27 апреля	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени)
15 июня	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени) Пресс-конференция для представителей СМИ (Предполагаемое время начала пресс-конференции — 15:00 по московскому времени) Публикация Доклада о денежно-кредитной политике
27 июля	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени)
14 сентября	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени) Пресс-конференция для представителей СМИ (Предполагаемое время начала пресс-конференции — 15:00 по московскому времени) Публикация Доклада о денежно-кредитной политике
26 октября	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени)
14 декабря	Заседание Совета директоров по денежно-кредитной политике (Предполагаемое время публикации пресс-релиза — 13:30 по московскому времени) Пресс-конференция для представителей СМИ (Предполагаемое время начала пресс-конференции — 15:00 по московскому времени) Публикация Доклада о денежно-кредитной политике

Lähde: Venäjän keskuspankki.

Venäjän keskuspankin avainkorko

Lähde: Venäjän keskuspankki.

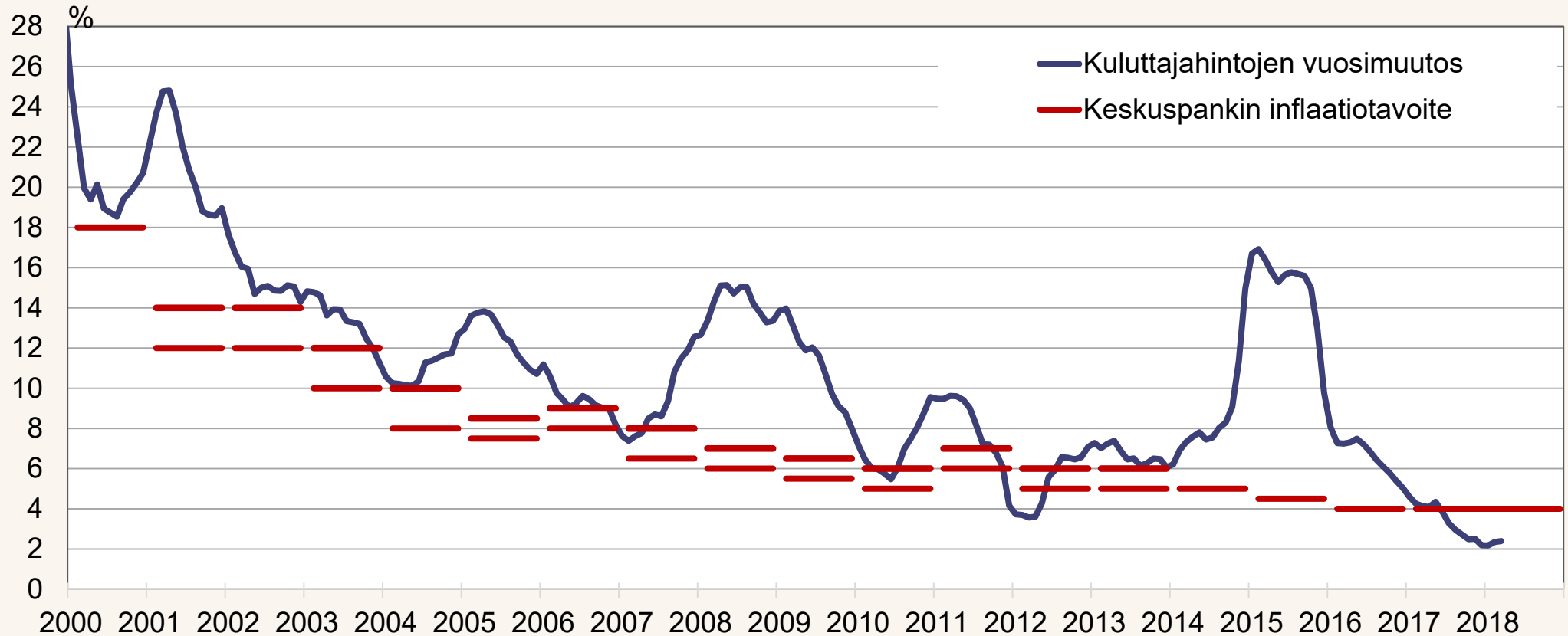

Venäjän askeleet kohti inflaatiotavoitetta

- Hintavakaus mainittiin ensimmäistä kertaa keskuspankin tavoitteena vuonna 2006 (vuotta 2007 koskevassa rahapolitiikkaohjelmassa)
- Jonkinlaisen inflaatiotavoitteen lisäksi myös valuuttakurssin vaihtelua pyrittiin kuitenkin hillitsemään, vaikka valuuttakorin vaihteluväliä koko ajan levennettiin
- Valmiuksien rakentamista jne.
- Valuuttakurssitavoite hylättiin lopullisesti marraskuussa 2014 markkinaepävarmuuden vallitessa, ja samalla ilmoitettiin inflaatiotavoitteeseen siirtymisestä 2015 alusta lähtien

Venäjän inflaatio ja inflaatiotavoitteet

Lähteet: IMF, Venäjän keskuspankki

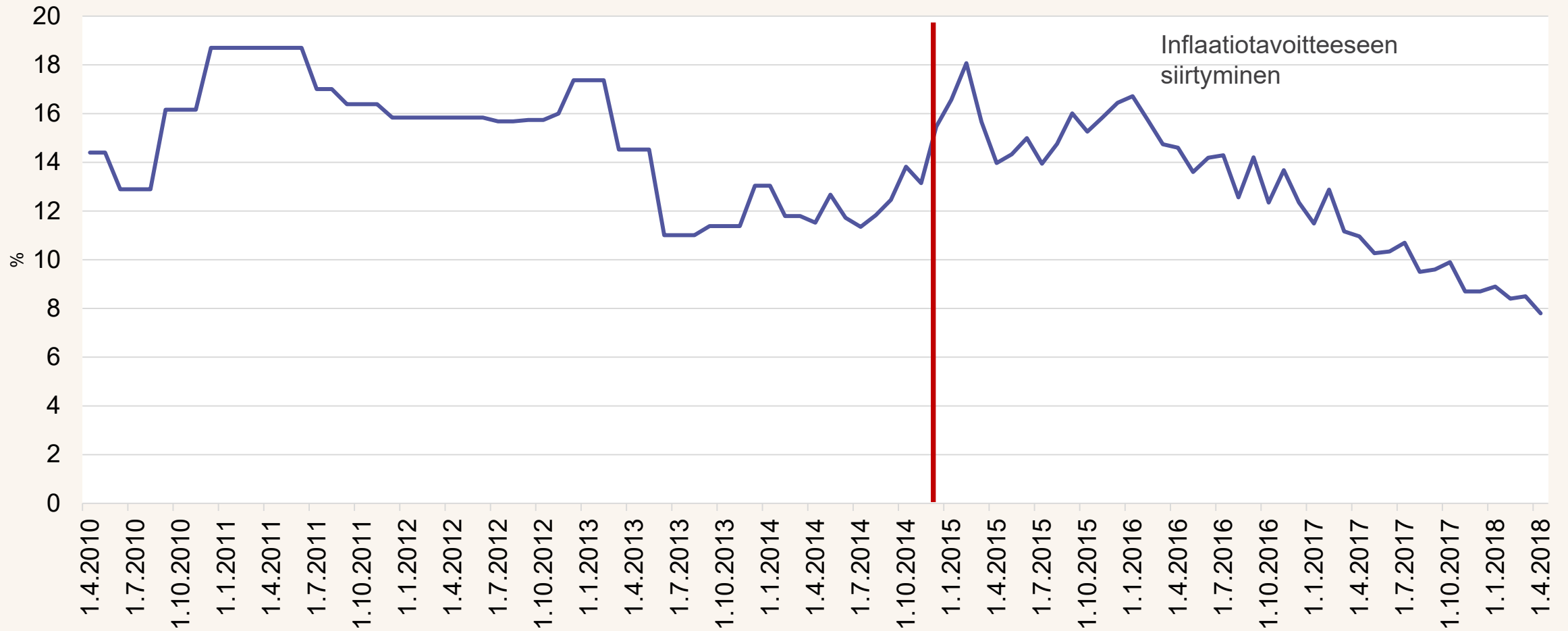

Mitä tutkimus kertoo Venäjän rahapolitiikan muutoksista?

- Aiempi tieteellinen tutkimus on päätynyt usein siihen, että ainakin 2000-luvun alkuvuosien jälkeen Venäjän rahapolitiikka voidaan suhteellisen hyvin kuvailla ns. Taylor-säännön avulla
- Rahapolitiikka reagoi sekä inflaation poikkeamaan tavoitteesta että tuotannon poikkeamaan pitkän aikavälin potentiaalisesta tasosta
- Korhonen & Nuutilainen (2017) osoittavat, että aivan vuoden 2015 alussa aiemmin hyvin toimivassa Taylor-säännössä näyttää olevan rakenteellinen katkokohta
- Tämä olisi hyvin ymmärrettävää rahapolitiikan regiimin muuttuessa

Yleisön inflaatio-odotukset laskeneet, mutta varsinaista inflaatiota hitaammin

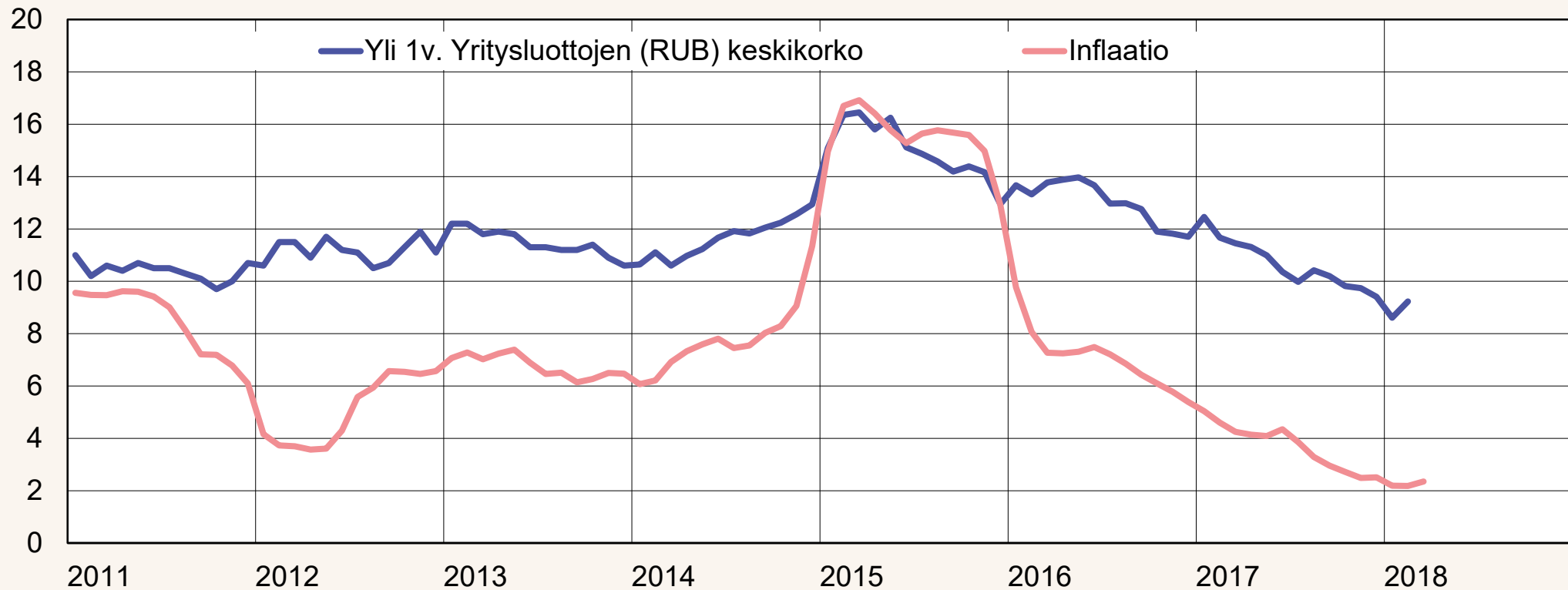
Lähde: Venäjän keskuspankki

Vaikutukset lainakorkoihin?

Venäjän yritysluottokorot ja inflaatio

vuosi-inflaatio / vuosikorko, %

Lähde: Macrobond.

Venäjän energianvienti

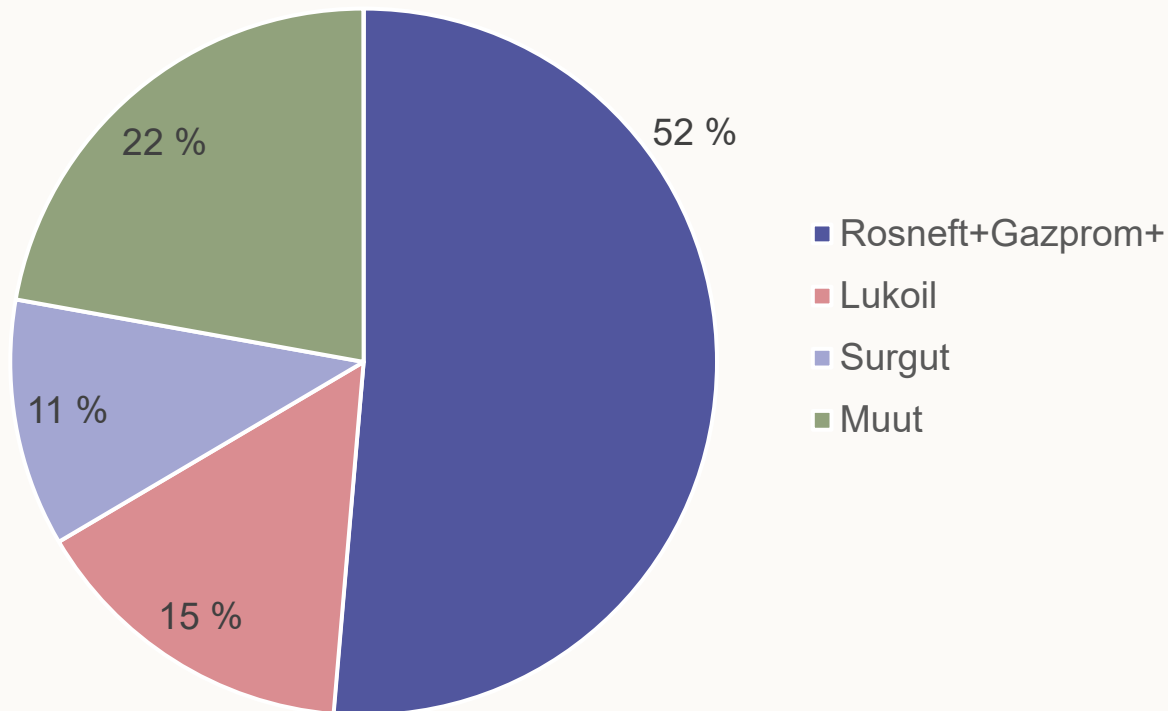

Energia ja Venäjän talous

- Öljyn- ja kaasuntuotanto sekä näihin perustuva öljynjalostus ja kemianteollisuus ovat Venäjän talouden perusta. Näillä aloilla Venäjällä on kiistatta suhteellinen etu globaalissa työnjaossa
- Öljyn- ja kaasunvienti ovat keskeisiä ulkomaankaupan tasapainolle sekä valtion budjettituloille
 - Noin puolet federaation tuloista öljy/kaasusektorin veroja ja maksuja (lähinnä MET eli tuotantovero sekä vientivero)
 - Federaation budjetti on riippuvaisempi öljyn hinnasta kuin öljy-yhtiöiden tulokset

Valtion rooli on merkittävä

Osuus Venäjän öljytuotannosta 2016, %

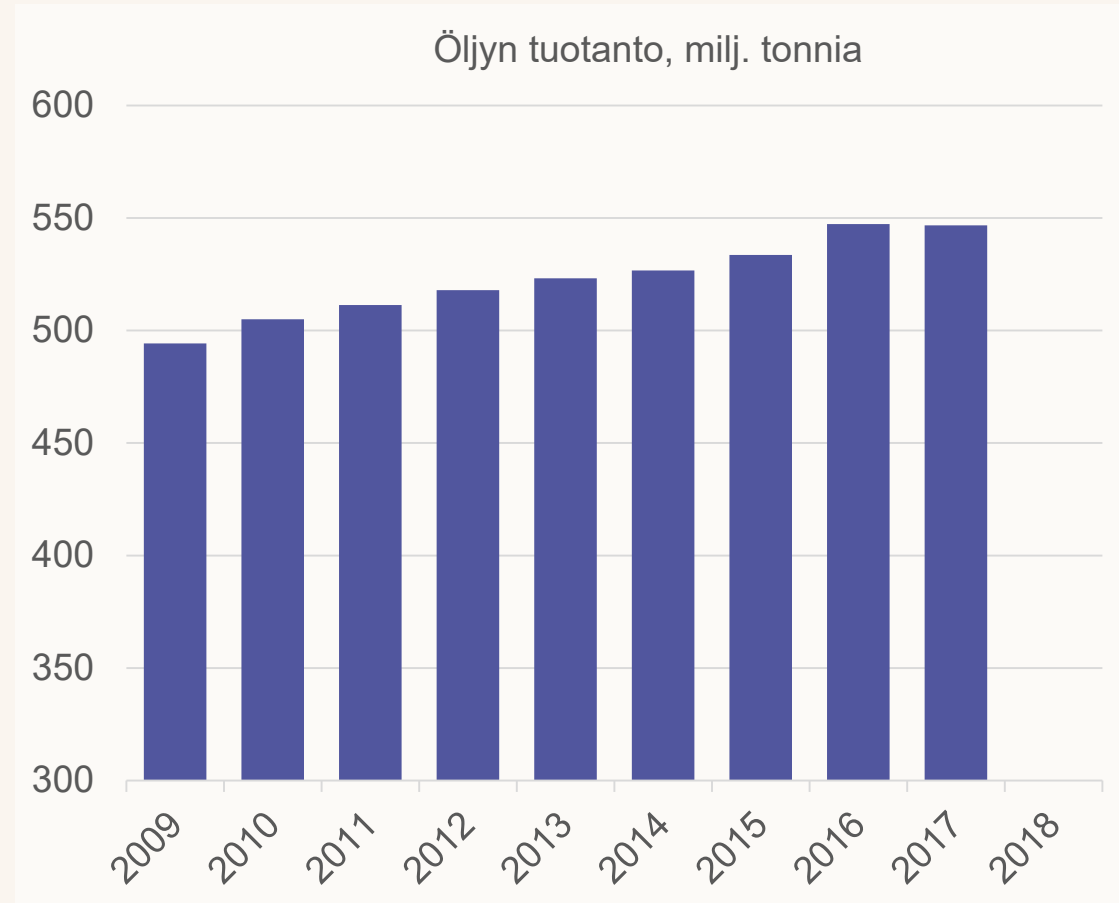
Lähde: OIES 2017, CDU TEK

- Öljyn- ja kaasuntuotantoa hallitsevat valtionyhtiöt (valtion suoraan tai välillisesti hallitsemat yhtiöt)
- Vienti on valtionyhtiöiden (Transneft ja Gazprom) kontrollissa

Öljyntuotanto kasvaa, joskin verkkaisesti

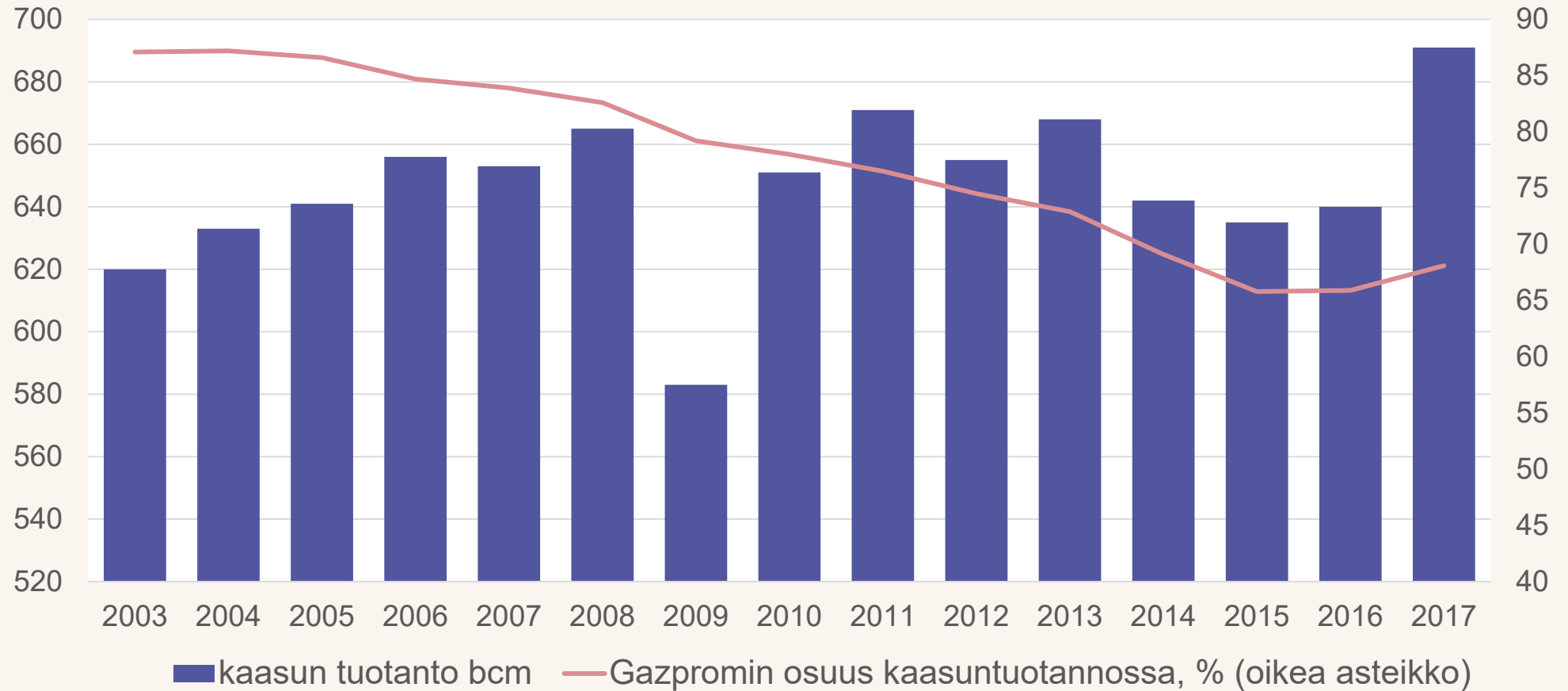
- Pienimmillään öljyntuotanto oli 20 vuotta sitten (noin 300 milj.tonnia). Vuosina 2000-2007 tuotanto kasvoi keskimäärin 6 % vuosittain, 2008-2017 noin 1,2 % vuosittain
- Nyt ollaan 1980-luvun lopun huippuvuosien tasolla
- Tuotanto ei juurikaan reagoi maailmanmarkkinahintaan
- Tuotannonrajoitussopimus vaikuttaa nyt sopivan Venäjälle

Lähde: Venäjän energiaministeriö

Kaasuntuotannossa on kasvunvaraa

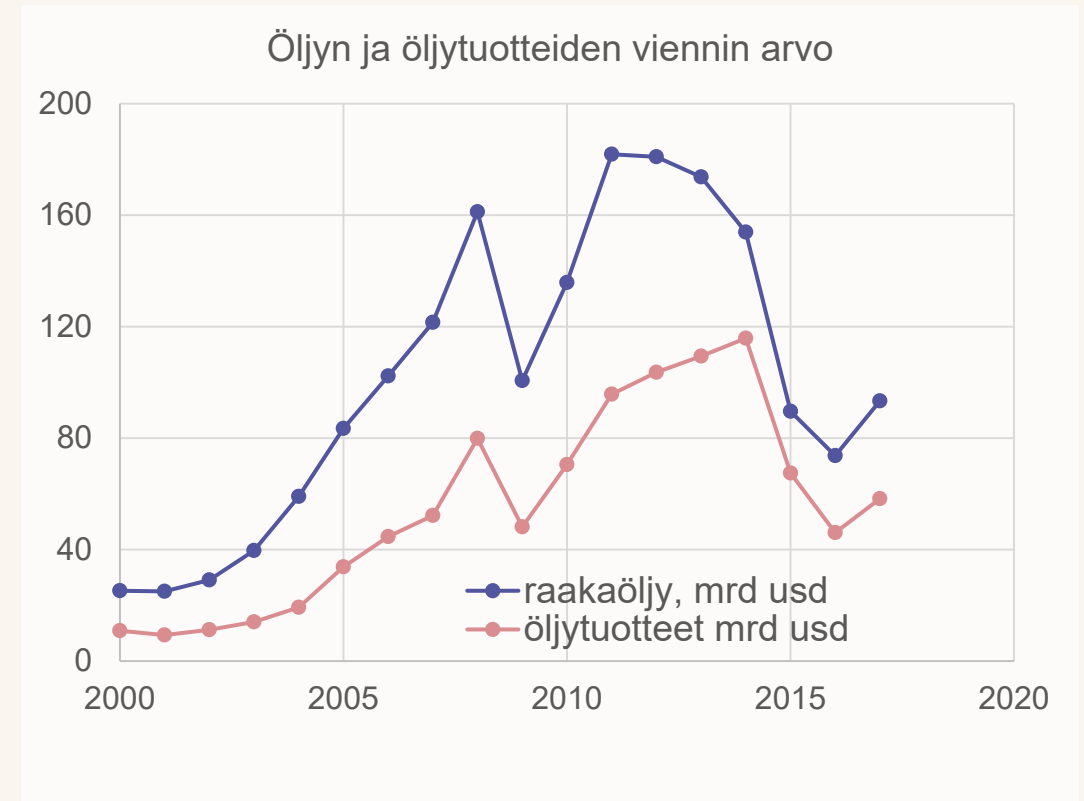
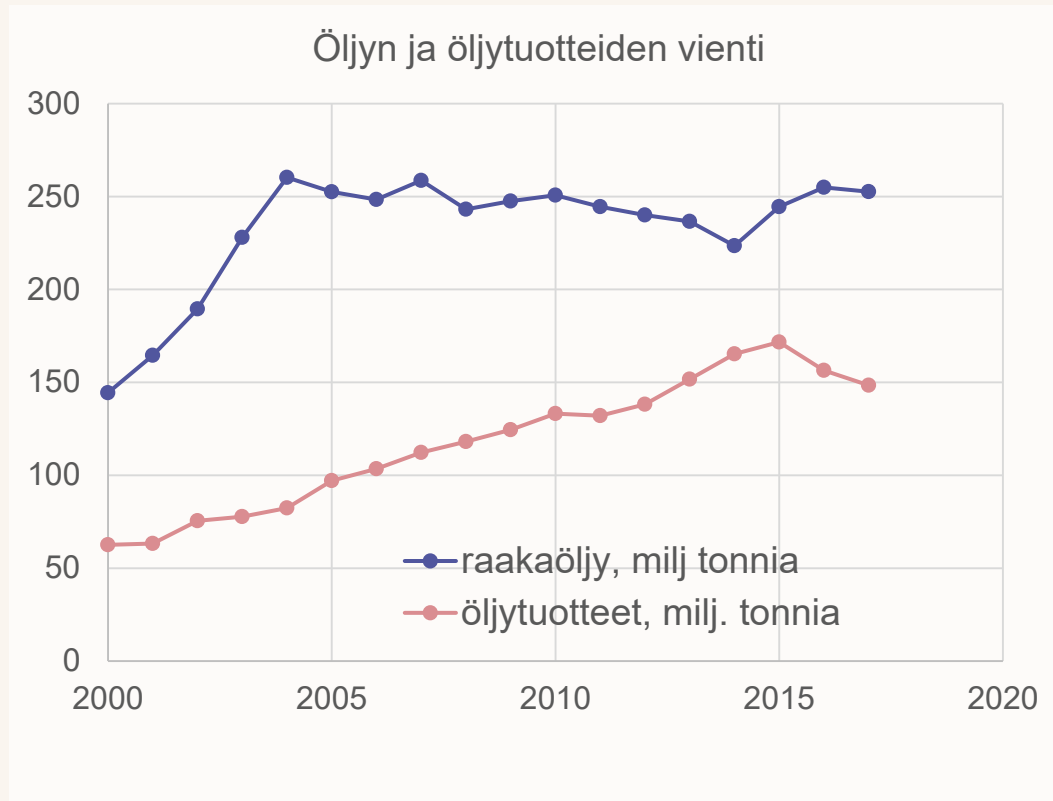
Energia ja ulkomaankauppa

- Öljyn-, öljytuotteiden ja kaasun vienti tuovat 60 % Venäjän tavaraviennin tuloista
- Vienti on valtionyhtiöiden (Transneft ja Gazprom) kontrollissa
- Öljynviennistä noin 60 % ja kaasunviennistä liki 100 % menee länteen (IVY-maihin, Eurooppaan ja Turkkiin)

Kuva: Transneft

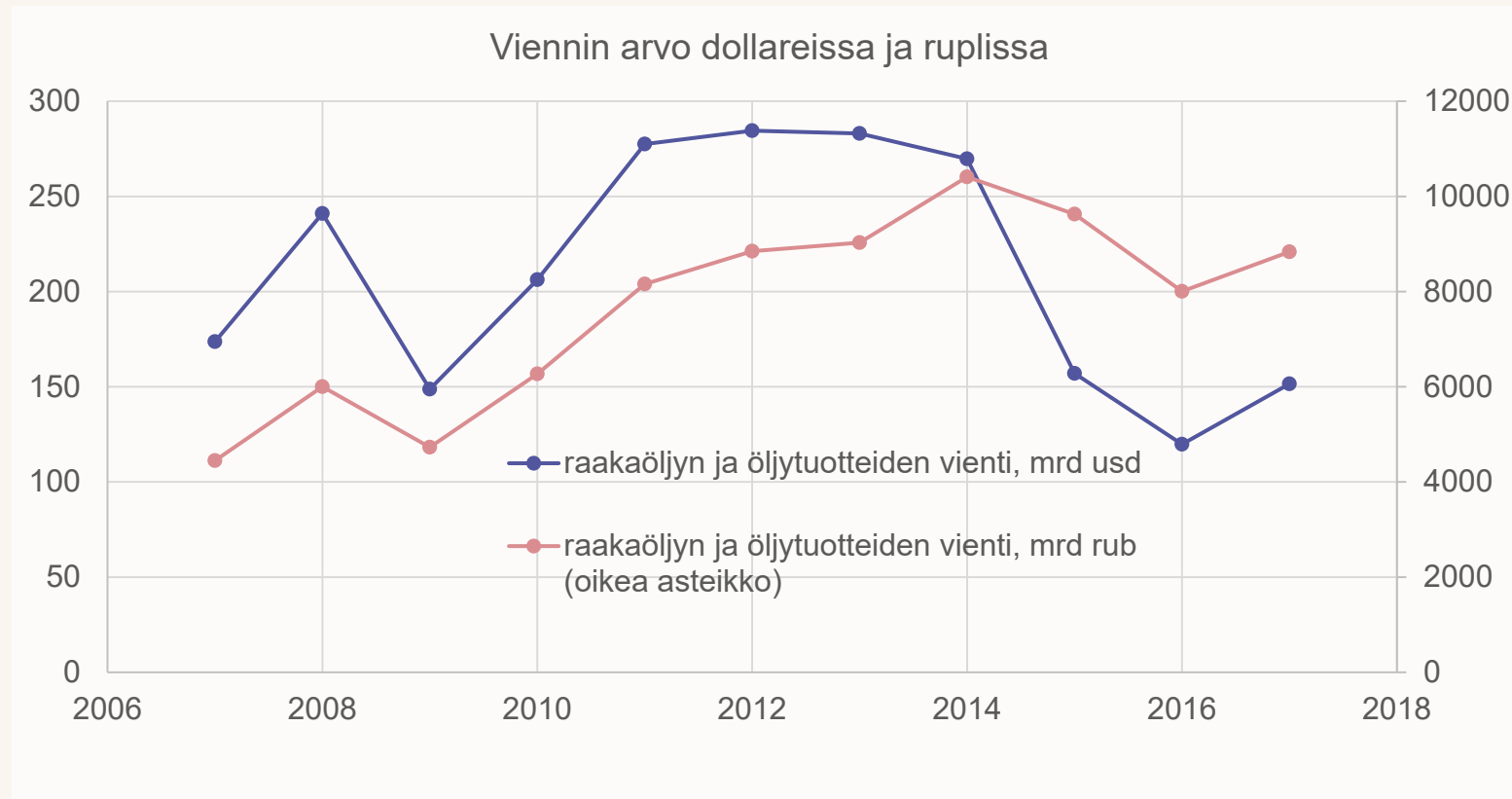
Öljynviennin arvo vaihtelee suuresti

Kuvien lähde: CBR / Venäjän tulli

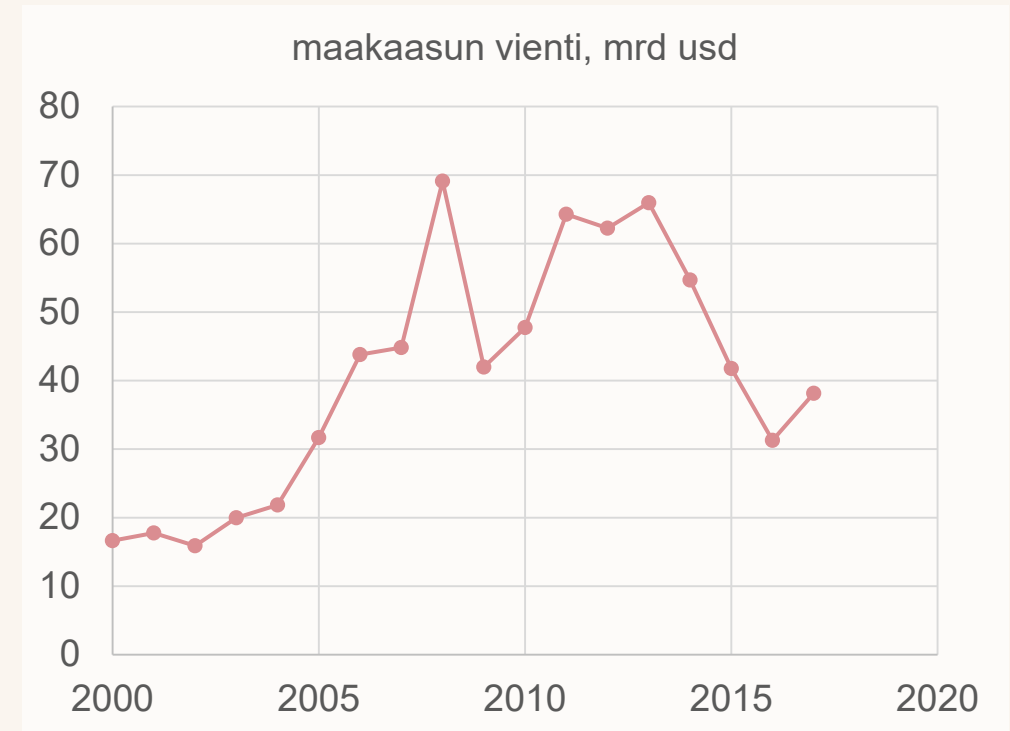
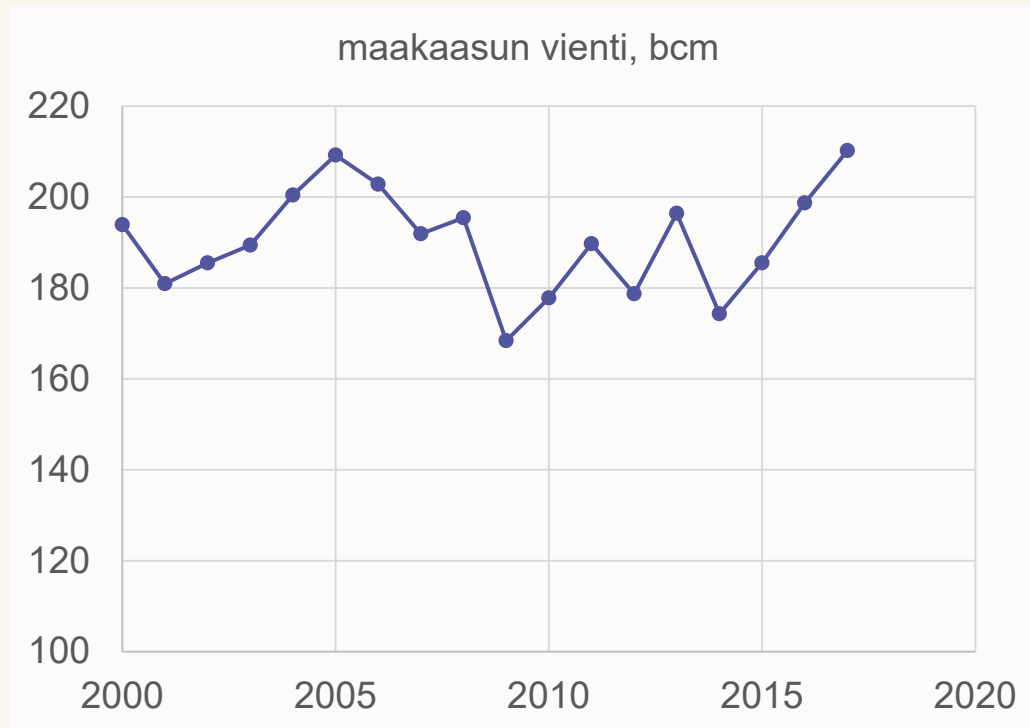

Kelluva valuuttakurssi vaimentaa vientihintojen vaihtelun vaikutuksia Venäjän talouteen

Kuvien lähde: CBR / Venäjän tulli

Kolmannes kaasuntuotannosta menee vientiin

Kuvien lähde: CBR / Venäjän tullit

Kaasuputket

- Etenkin kaasunvienti on täysin riippuvaista vientiputkistojen toiminnasta, Venäjällä LNG:n tuotanto kattaa alle 10 % kaasun viennistä
- Yksi Venäjän energiastrategioihin kirjatuista tavoitteista on vuosikaudet ollut energiaviennin siirtäminen omiin putkistoihin ja omiin satamiin
- Tähän tavoitteeseen sopii mainiosti Ukrainan kauttakulun supistuminen ja sen korvaaminen uusilla kaasun vientiputkilla kuten NordStream2 ja TurkishStream
- Vaikka NordStream2 ja sen vaatimat siirtoputkistot Saksassa toteutuisivat, kokonaan Ukrainan kauttakulusta ei voida luopua

Alkuperäinen kuva: ENTSOG

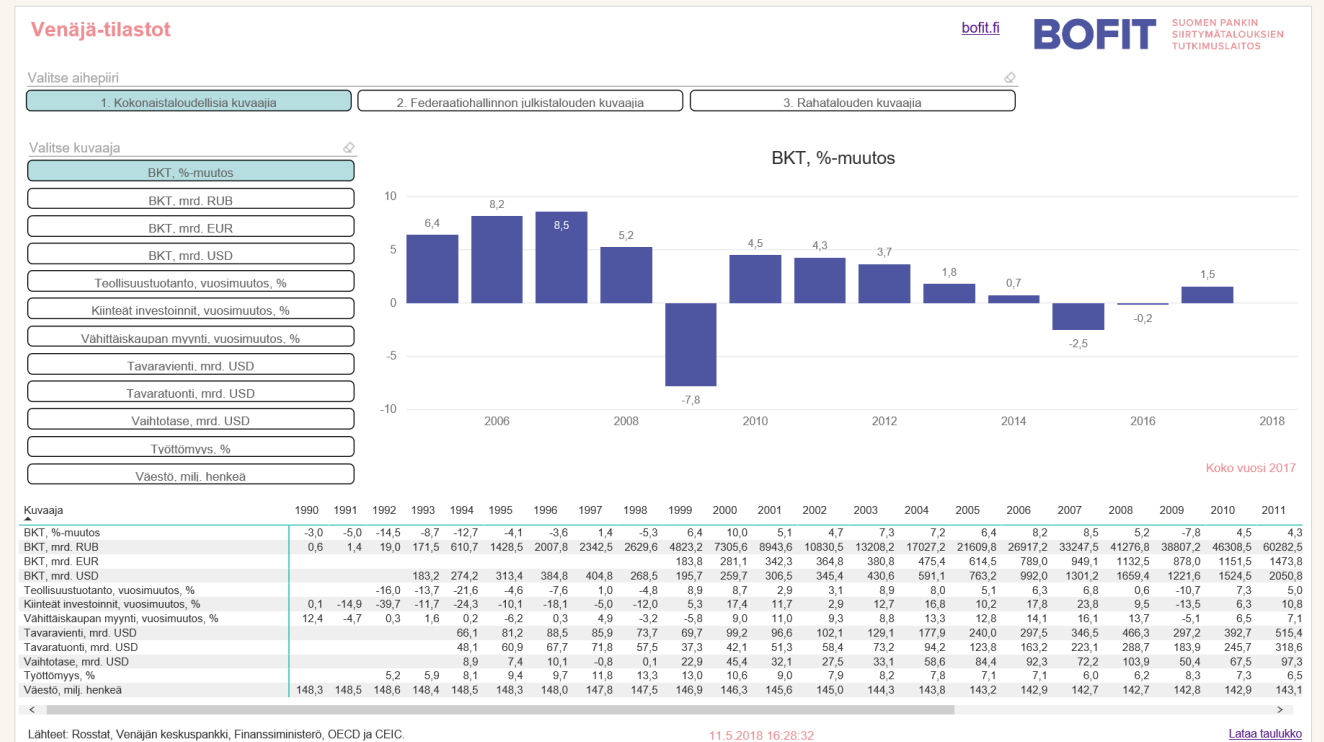

Lopuksi

- Öljy- ja kaasuriippuvuus tekee taloudesta hyvin alttiin kansainvälisille suhdannevaihteluille ja niitä seuraaville raaka-aineiden hintapiikeille
- Talouden monipuolistaminen on vaikeaa, eikä tavoitteissa olla juurikaan edistytty
- Öljyn hinnan nykyisellä tasolla keskustelut talouden monipuolistamisesta tai merkittävistä rakenneuudistuksista heikkenevät entisestään
- Öljy ja kaasu ovat strategisia sektoreita, joilla valtion rooli tulee olemaan tuntuva jatkossakin

BOFIT Venäjä-tilastot

- Tilastot ovat nyt saatavilla interaktiivisena raporttina.
- Raportti sisältää Venäjän kokonaistalouden, federaatiohallinnon julkistalouden ja rahatalouden kuvaajia vuositasolla 1990-luvun alusta.
- Data päivittyy kerran kuukaudessa ja sen voi ladata CSV-muodossa.

Ohjelma

Avaussanat

Marja Nykänen, pankinjohtaja

Venäjän talous elpynyt, kasvu jatkuu melko hitaana

Vesa Korhonen, vanhempi ekonomisti

Inflaatiotavoite Venäjän rahapolitiikan ohjaajana

Ilkka Korhonen, tutkimuspäällikkö

Venäjän energiavienti

Laura Solanko, vanhempi neuvonantaja

Kysymyksiä ja keskustelua

Kahvitauko

Kaukasus ja Keski-Aasia – mihin matkalla?

Risto Herrala, neuvonantaja

Venäjän ulkomaankauppa ja pakotteet

Heli Simola, vanhempi ekonomisti

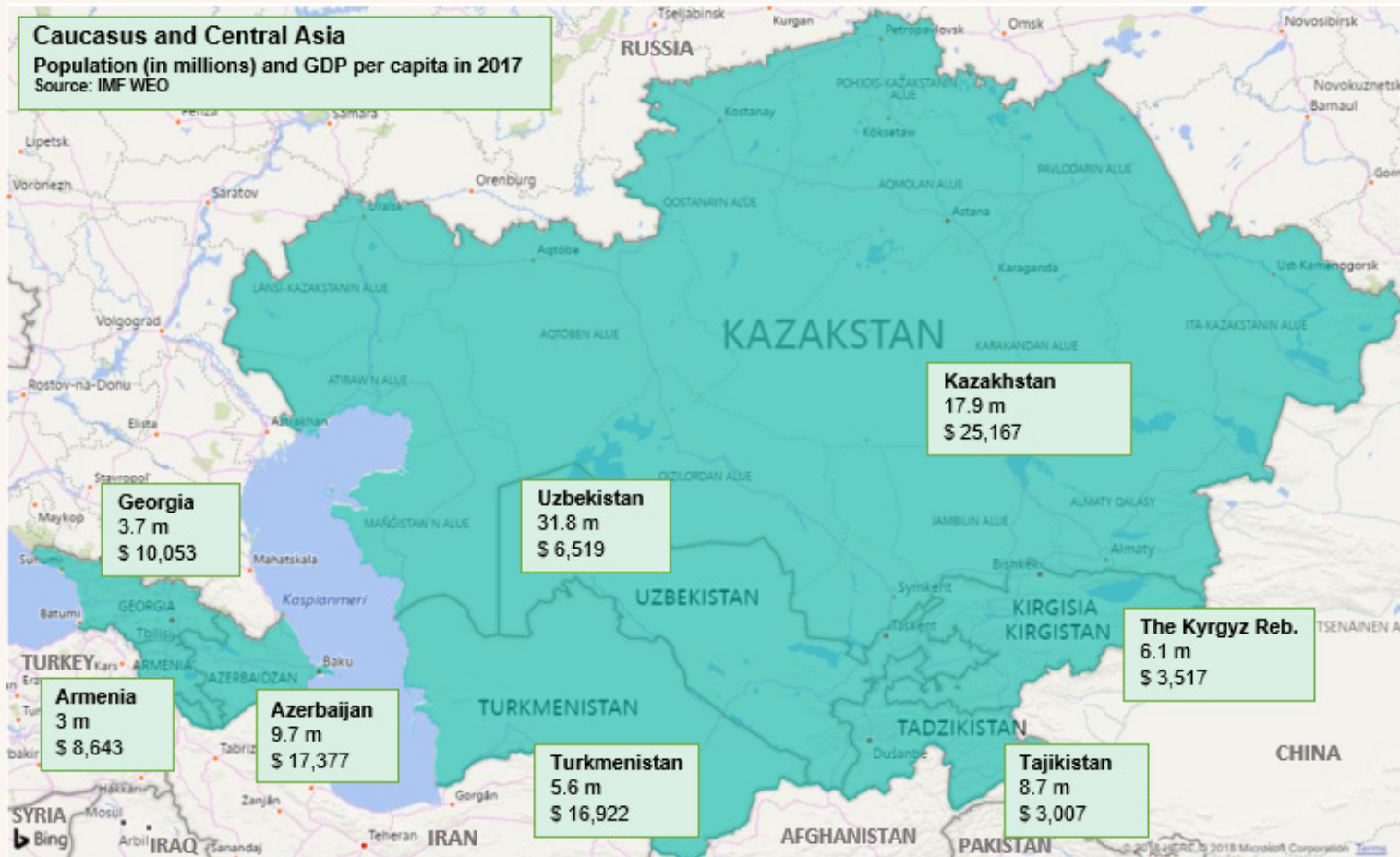
Kysymyksiä ja keskustelua

Keski-Aasia ja Kaukasus – minne matkalla?

Haastava geopoliittinen sijainti!

KESKI-AASIA

Nursultan Nazarbayev,
Kazakstan

Shavkat Mirziyoyev,
Uzbekistan

Emomali Rahmon
Tadžikistan

Gurbanguly
Berdimukhamedov
Turkmenistan

Sooronbay Jeenbekov,
Kirgisias

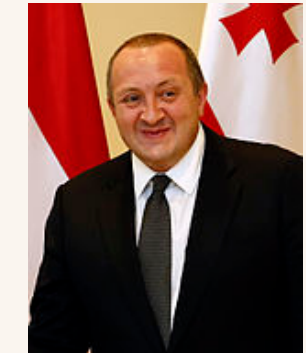
KAUKASUS

Ilham Alyiev,
Azerbaidžan

Serzh Sargsyan,
Nikol Pashinyan
Armenia

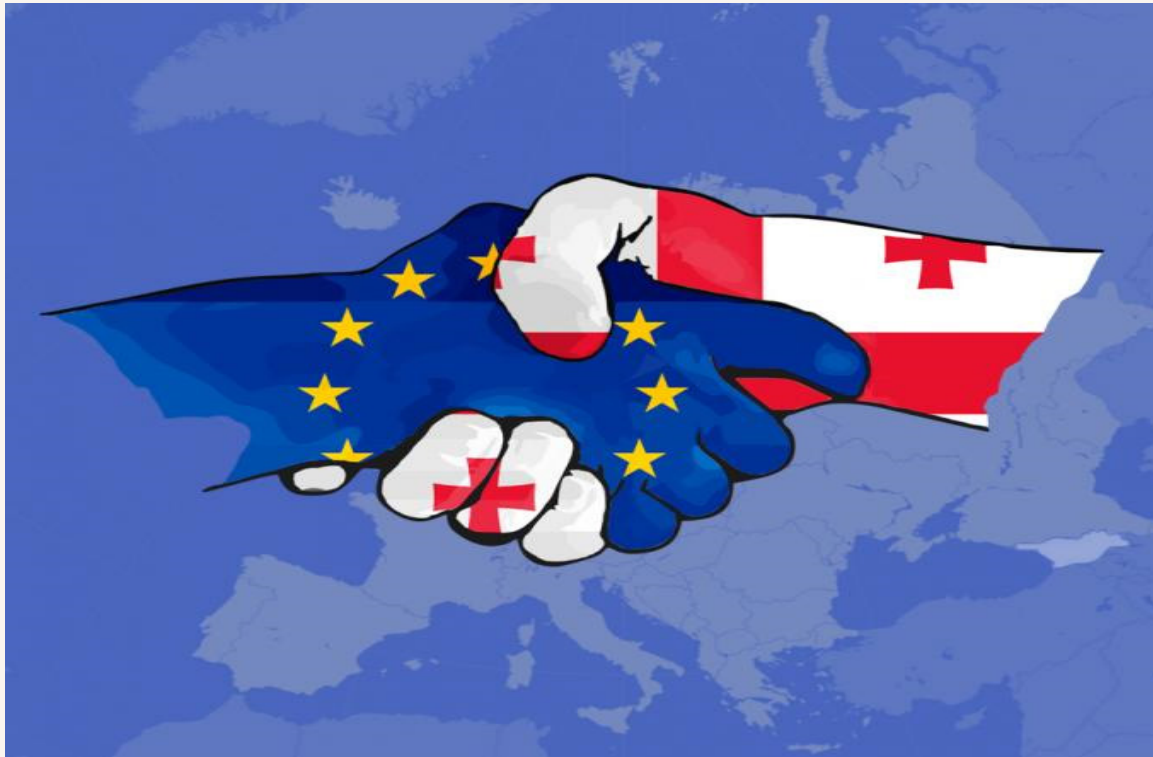
Giorgi Markvelashvili,
Georgia

Euroopan komission tiedote Georgian viisumivapaudesta

Visa Free Travel comes into effect for Georgia

From 28 March, 2017, Georgian nationals with biometric passport can travel visa-free to the 26 countries of the Schengen Area and stay for 90 days in any 180-day period.

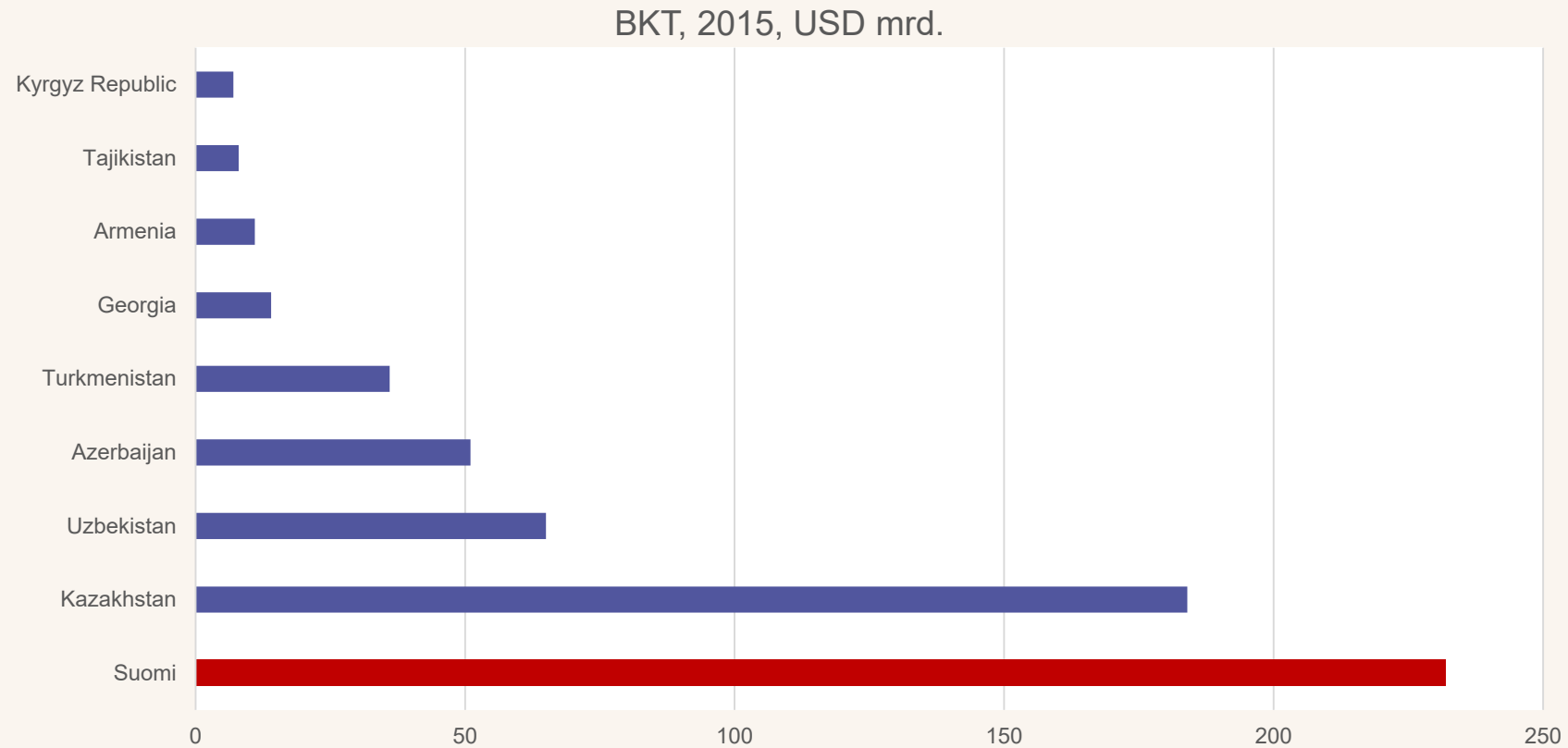

Georgia's visa liberalization with European Union comes under threat

One year after celebrating the launch of the much-sought-after visa liberalization, the Georgian government is planning to take new measures in order to stop the growth of the number of Georgian asylum seekers in the Schengen countries.
Schengen visa info, Mar 9th, 2018

Kansantaloudet pieniä

Liiketoimintaolot osalla jo hyvässä mallissa

	Sijoitus 2018 190 maan joukossa
Georgia	9
Suomi	13
Kazakstan	36
Armenia	47
Azerbaidžan	57
Uzbekistan	74
Kyrgisia	77
Tadžikistan	123

Vienti suuntautuu länteen

	Kaukasus			Keski-Aasia					keskiarvo
	Armenia	Azerbaidjan	Georgia	Kazakhstan	The Kyrgyz Rep.	Tajikistan	Turkmenistan	Uzbekistan	
Keski-Aasia	0 %	0 %	2 %	2 %	18 %	19 %	1 %	12 %	7 %
Kaukasus	13 %	1 %	6 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	3 %
Kiina	19 %	1 %	2 %	17 %	6 %	6 %	78 %	20 %	19 %
EU+Sveitsi	29 %	73 %	39 %	53 %	49 %	22 %	5 %	34 %	38 %
Venäjä	15 %	3 %	10 %	12 %	6 %	5 %	1 %	9 %	8 %
Turkki	0 %	1 %	10 %	3 %	8 %	22 %	6 %	11 %	8 %
Muut	24 %	20 %	31 %	12 %	13 %	27 %	9 %	14 %	19 %

Notes: Taulukko näyttää Keski-Aasian ja Kaukasuksen maiden viennin eri alueille Comstat -aineistossa tuojien raportoimana. Turkmenistanin ja Uzbekistanin tuonti ei ole mukana aineistossa.

Kauppasopimukset heijastavat viennin rakennetta

	CIS	EEU	WTO	EU
Armenia	X	X	2003	PCA
Azerbaijan	X			PCA
Georgia*			2000	AA, DCFTA, visa free
Kazakhstan	X	X	2015	EPCA
The Kyrgyz Rep.	X	X	1998	PCA
Tajikistan	X		2013	PCA
Turkmenistan				PCA
Uzbekistan	X			PCA

Taloustilanne

- Kuluva vuosikymmen oli vaikea raaka-ainehintojen vaihtelun ja Venäjän kriisin takia
- Uusimmat talousluvut osoittavat parempaan suuntaan. Turkmenistan taitaa edelleen olla pahoissa vaikeuksissa
- Suhdannetaantumän hellittäessä pääpaino siirtymässä rakennekysymyksiin
- Uzbekistanin reformit: potentiaalisesti voimakas vaikutus myös lähialueilla

Uzbekistanin reformit: uusi alku koko alueelle?

KIEV — The death of president Islam Karimov of Uzbekistan ends the reign of one of the longest-serving rulers of the former Soviet republics in one of the world's most corrupt and brutally repressive regimes.

The Daily Beast

Uzbek President Vows Reforms In State-Of-The-Nation Address

RFE

Uzbekistan's New President Steps Towards Ambitious Reform With Security Chief Sacking

Chatham House

Uzbekistan continues police reform following complaints

Caravanserai

Uzbekistan forex reform reboots investment-hungry economy

Fdi intelligence

Uzbekistan: The Suddenly Good Neighbor

RFE

Uzbekistan Loosens Visa Controls, Again

The Diplomat

Uzbek president says economic data was 'fiction' for years

Reuters

Yhteenvetoa

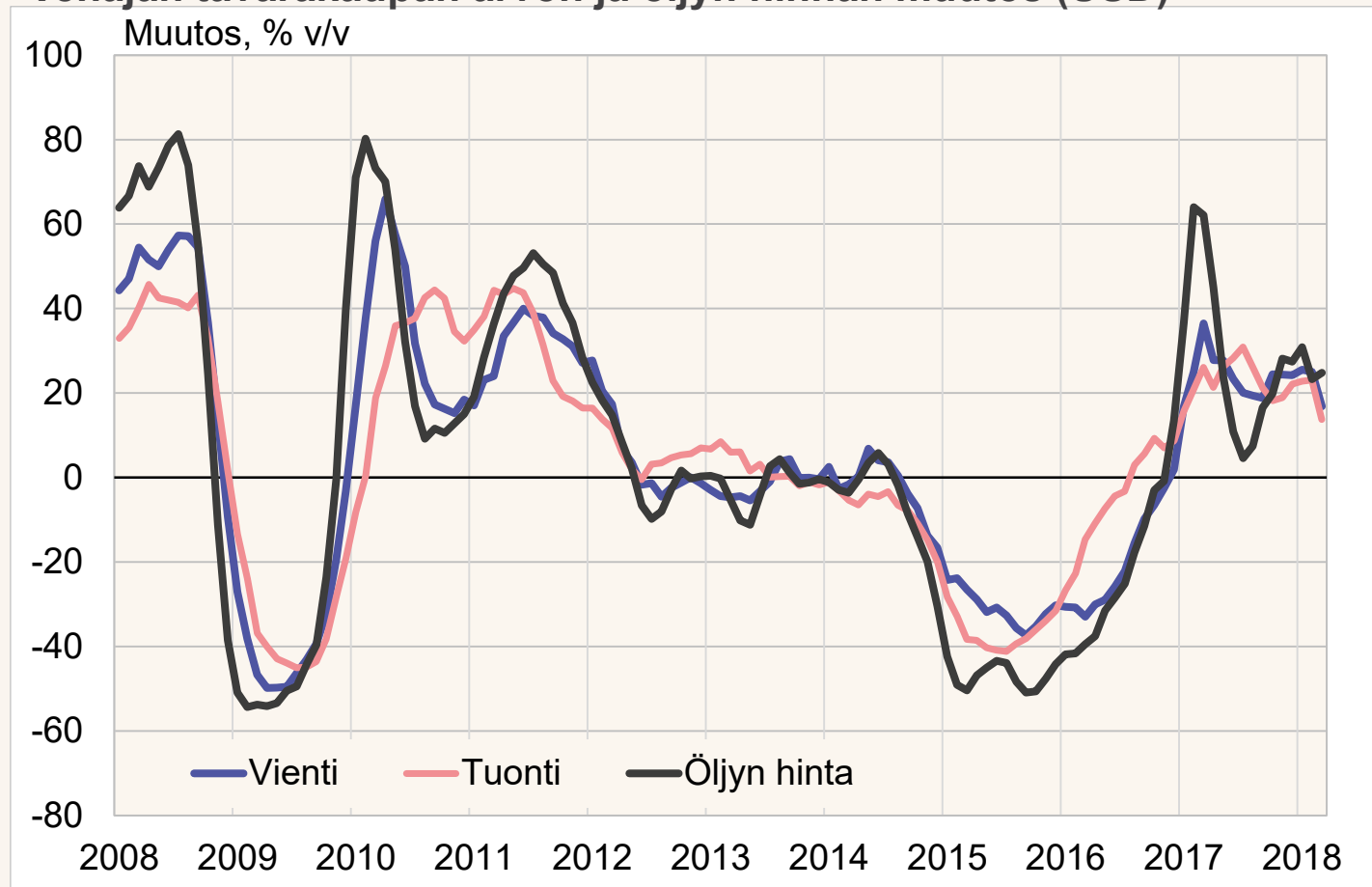
- Poliittinen uudistuminen hidasta
- Taloudelliset haasteet suuria, länsimarkkinat tärkeitä
- Uzbekistanin uudistusinto herättää toiveita tiiviimmästä yhteistyöstä alueen sisällä

Venäjän ulkomaankauppa ja pakotteet

Venäjän ulkomaankaupan kehitys

Venäjän tavarakaupan arvon ja öljyn hinnan muutos (USD)

Lähde: CEIC/Venäjän keskuspankki, Bloomberg

Länsimaiden pakotteet pähkinänkuoressa

- EU, Yhdysvallat + eräät muut maat asettaneet saman tyyppisiä pakotteita
- EU:lla taloudelliset pakotteet yksi keino poliittisten päämäärien saavuttamiseen
 - Taloudelliset vaikutukset eivät varsinaisena tavoitteena
- EU:n pakotekokonaisuudet
 - Krimin ja Sevastopolin laitton liittäminen
 - Ukrainan suvereniteetti (henkilöihin ja yrityksiin kohdistuvat pakotteet)
 - Ukrainan vakaus (sektoritason rajoitteet) → kytketty Minskin sopimukseen
- Ulkomaankaupan kannalta keskeisimpiä sektoritason rajoitteet
 - Puolustustarvikkeiden vienti ja tuonti kielletty
 - Kaksikäyttötuotteiden vienti sotilaallisille loppukäyttäjille kielletty
 - Arktisen merialueen, syvänmeren ja liuskeöljyesiintymien etsintään ja tuotantoon liittyvien tiettyjen tuotteiden ja palveluiden vienti kielletty
 - Pitkäaikainen rahoitus kielletty tietyille yrityksille

Venäjän vastatoimet

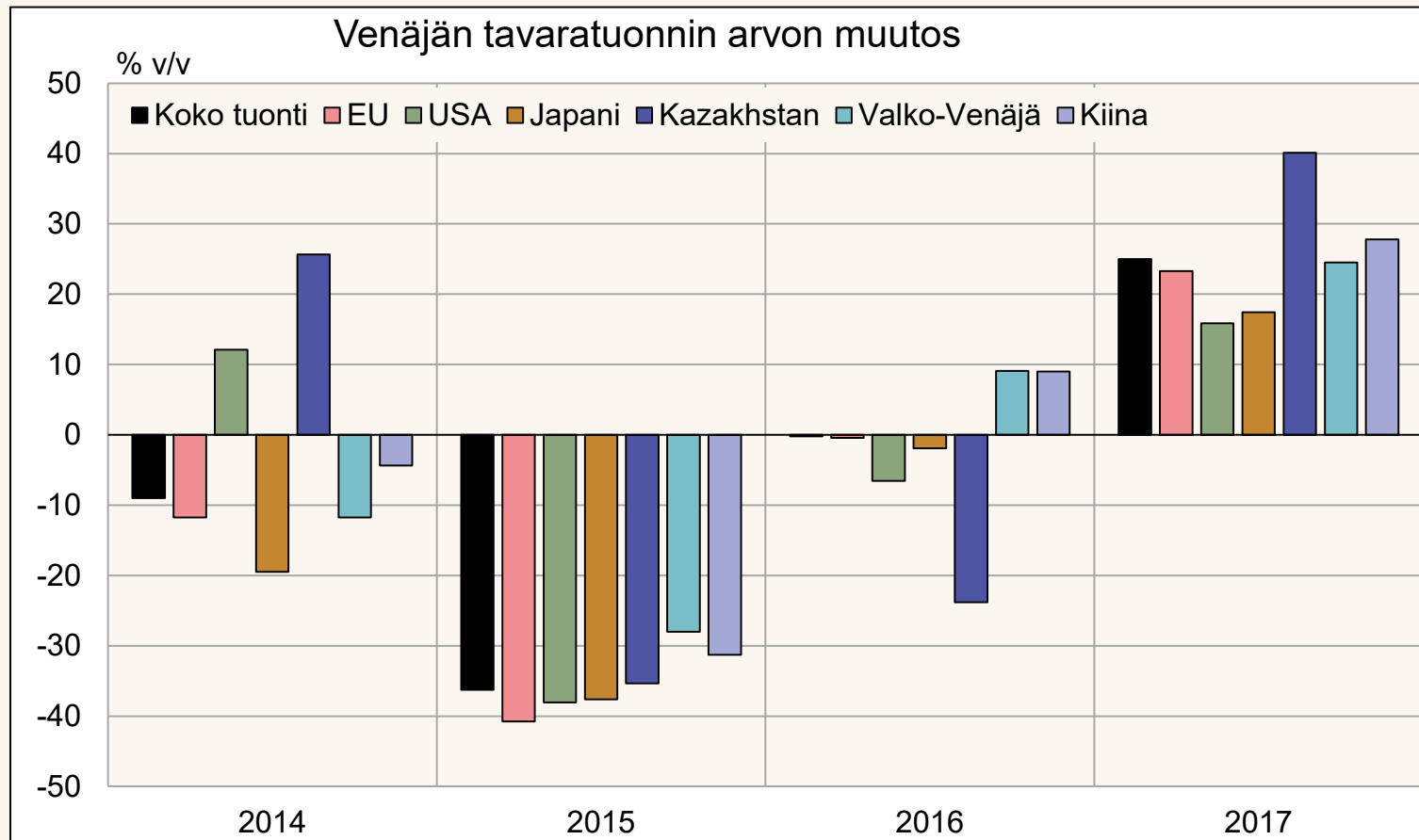
- Tiettyjen elintarvikkeiden tuonnin kieltö eräistä maista
 - Liha, kala, kana, maitotuotteet, vihannekset, hedelmät
- Osa laajempaa omavaraisuus/tuonninkorvauspolitiikkaa
 - Kriittisissä tuotteissa ei haluta olla riippuvaisia ulkomaista, esim. elintarvikkeiden omavaraisuustavoitteet jo v. 2010 Elintarviketurvallisuusdoktriinissa
 - Voimassaolo ei enää kytketty länsimaiden pakotteisiin, vrt. myös Turkki-pakotteet
- Tuki eturyhmiltä
 - Hyötyjiä erityisesti maatalouden suuryritykset
 - Tavallisille kotitalouksille negatiivisia vaikutuksia
- Muita mahdollisia keinoja esim. eläin- ja kasvinsuojelutoimet
 - WTO-säännösten vastaiset sianlihan tuontikiellot EU-maista v. 2014 alussa

Pakotteiden vaikutus Venäjän talouteen yleisesti

- Hyvin vaikea erottaa pakotteiden vaikutusta muista talouskehitykseen vaikuttavista tekijöistä
 - Erityisesti öljyn hinnan kehitys
- Pakotteet eivät ole tärkein viime vuosien talouskehitykseen vaikuttanut tekijä, mutta niillä on ollut merkitystä
 - Eri arvioiden mukaan 1/10 – 1/3 viime vuosien BKT:n supistumisesta johtunut pakotteista
- Keskeinen merkitys erityisesti rahoitukseen liittyvillä rajoitteilla
 - Pidemmällä aikavälillä öljyntuotantoteknologiaan liittyvien vientirajoitteiden merkitys voi kasvaa

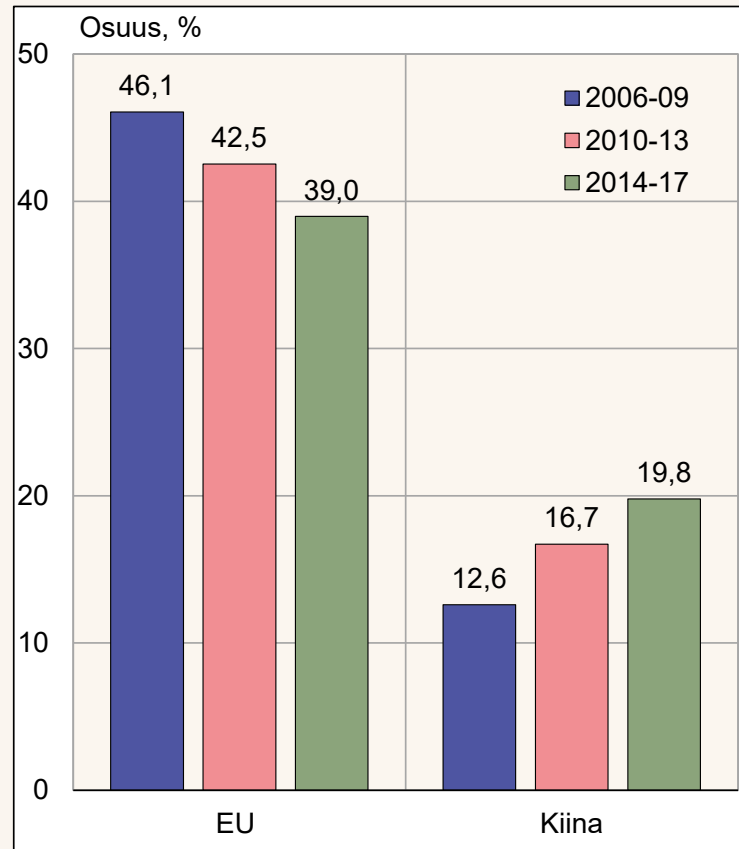
Venäjän tuonti kaikista maista on kehittynyt samansuuntaisesti

Lähde: CEIC / Venäjän tulli.

EU:n markkinaosuus Venäjällä supistunut, Kiinan kasvanut

EU:n ja Kiinan osuus Venäjän tavaratuonnissa

Lähde: CEIC / Venäjän tulli

- Pidempiaikainen trendi
- Kiinan markkinaosuus on noussut kaikissa maissa
- Kansainvälisiin tuotantoketjuihin liittyvät tilastokysymykset

EU:n pakotteiden suorat vaikutukset kauppaan rajallisia

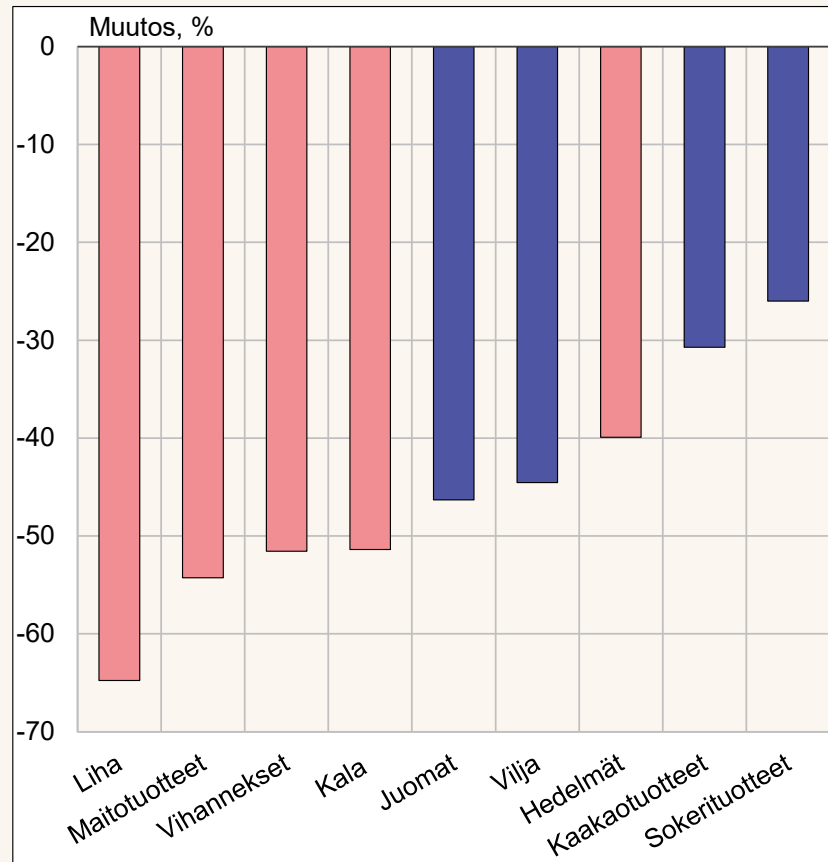
EU:n ja Suomen tavaravienti Venäjälle 2013, milj. euroa

	EU	Suomi	Huom.
Koko vienti	119 450	5 360	
Asevienti	90	1	EU=12 raportoivaa maata
Kaksikäyttötuotteet	~ 25 000	n.a.	Vienti kielletty vain sotilaallisille loppukäyttäjille
Öljyntuotanto- teknologia	350	7	Vienti kielletty vain Arktisen merialueen, syvänmeren ja liuskeöljyn öljyprojekteihin
Venäjän kieltämät elintarvikkeet	5 240	280	

Lähteet: Eurostat, EU

Venäjän vastatoimet ovat osaltaan vähentäneet elintarviketuontia

Venäjän tuonnin arvon muutos 2013-2016

Lähde: CEIC/Venäjän tulli

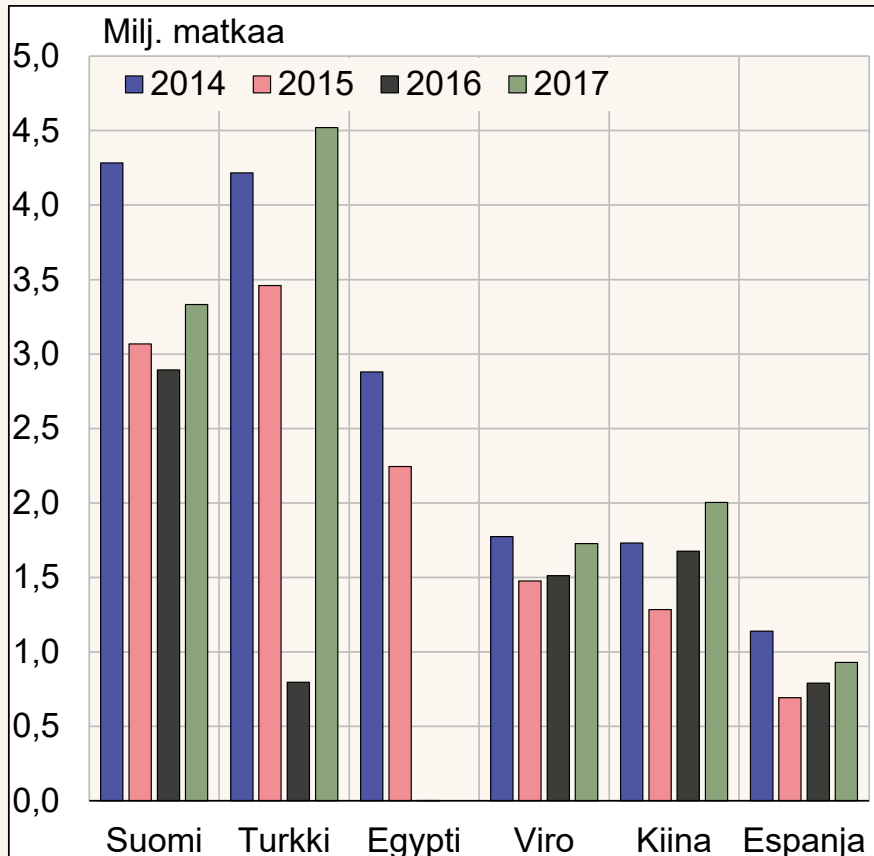
- Venäjän elintarviketuonti supistunut voimakkaasti
 - Tulojen väheneminen
 - Ruupan heikentyminen
 - Pakotteet

- Tuonnin supistumista paikanneet
 - Pienempi kotimainen kysyntä
 - Kotimainen tuotanto (sianliha, kana, vihannekset)
 - Tuonti muista maista (maito, naudanliha)

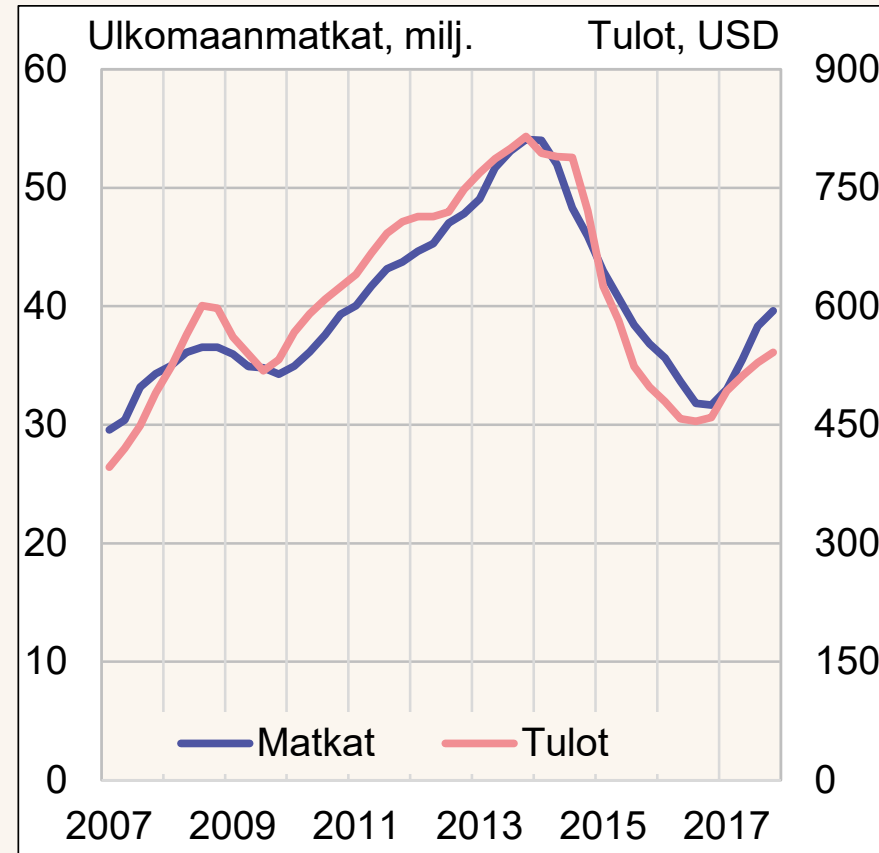
- Mutta elintarvikkeiden hinnat nousivat 35 % v. 2014-17 ja laatu heikkeni

Palvelukaupassa ei juuri pakotteita EU:n ja Venäjän välillä

Venäläisten ulkomaanmatkat eräisiin maihin

Venäläisten ulkomaanmatkat ja kuukausitulot

Lähteet: CEIC, Rosstat

Pakotteet lisäävät epävarmuutta

Venäjän pörssi-indeksi RTS ja rupla

Lähde: Macrobond.

- Yhdysvaltojen lisäpakotteet
 - 39 henkilöä ja yritystä SDN-listalle
- Ensimmäiset markkinareaktiot rajuja
 - tilanne tasaantui myöhemmin
- Kokonaistaloudelliset vaikutukset jäänevät rajallisiksi
 - Pakotteiden kapea-alaisuus
- Riskit laajemmista vaikutuksista kohonneet
 - Yhdysvalloissa keskustelua lisäpakotteista (esim. valtion velka), perusteet laajentuneet
 - Venäjällä ehdotettu vastatoimia (esim. tuontirajoitukset)

Yhteenveto

- Venäjän ulkomaankaupan viime vuosien kehitys on johtunut pääosin muista tekijöistä kuin pakotteista
 - Öljyn hinta
 - Kysyntä
 - Ruplan kurssi
- EU:n asettamien pakotteiden suora vaikutus kauppaan on ollut rajallinen
 - Pakotteet määritelty tarkoituksellisesti kapea-alaisiksi
- Venäjän tuontikiellot vähensivät elintarvikkeiden tuontia, mutta taustalla myös muita tekijöitä
 - Kysynnän väheneminen ja ruplan heikkeneminen
- Toistaiseksi ei näköpiirissä merkkejä pakotteiden poistumisesta
 - Päinvastoin uusien pakotteiden uhka lisää Venäjän talouskehityksen riskejä

Kiitos!

Venäjä-tietoiskun videotallenne ja esitykset ovat katsottavissa sivuillamme osoitteessa www.bofit.fi tilaisuuden jälkeen.

BOFIT

SUOMEN PANKIN
SIIRTYMÄTALOUKSIEN
TUTKIMUSLAITOS

www.bofit.fi

@BOFITresearch